

Vauvaperheiden hyvinvointi – FinLapset-kyselytutkimus 2020

Koronaepidemia on heikentänyt vauvaperheiden jaksamista – tyytyväisyys perhe-elämään silti suurta

PÄÄLÖYDÖKSET

- Suurin osa vauvaperheiden vanhemmista oli tyytyväisiä elämäänsä, vanhemmuuteensa ja perheensä arkielämään.
- Jaksamisen haasteita olivat masennusoireilu ennen ja jälkeen synnytyksen, lievät ja vakavat uupumuksen oireet sekä yksinäisyyden kokemus.
- Lähes kaikilla vanhemmilla oli silti joku, jonka kanssa vanhempi pystyi jakamaan iloja ja suruja, ja lähes kaikki saivat tarvittaensa apua läheisiltään.
- Noin joka kymmenes vanhempi kertoi joutuneensa 12 viime kuukauden aikana tinkimään rahan puutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä.
- Synnytyksen ja synnytyssairaalassa oloajan sujuminen koronaepidemian aikana huolestuttivat yleisesti vanhempia.
- Koronaepidemia lisäsi erityisesti synnyttäneiden vanhempien yksinäisyyden tunnetta.
- Korona-aikana tuen saamisessa lapsiperhepalvelujen ammattilaisilta oli puutteita ja lastenneuvolakäyntejä piti kokonaisuudessaan asiakaslähtöisinä vähän yli puolet vanhemmista.

Yleisimmät koronaepidemian aiheuttamat huolet vauvaperheissä liittyivät synnytyksen ja synnytyssairaalassa oloajan sujumiseen. Koronaepidemia rajoittamistoimineen oli lisännyt erityisesti synnyttäneiden vanhempien yksinäisyyden tunnetta. Yhteydenpito isovanhempiin ja ystäviin oli vähentynyt suurella osalla. Toisaalta monessa perheessä perheen yhteinen aika oli lisääntynyt. Suurin osa vastaajista koki, ettei koronaepidemia ollut vaikuttanut puolisoiden väliseen läheisyyden tunteeseen tai erimielisyyksiin.

Koronan aiheuttamista haasteista huolimatta suurin osa vauvaperheiden synnyttäneistä ja toisista vanhemmista oli tyytyväisiä elämäänsä, itseensä vanhempana ja koki perheensä arjen sujuneen vauvan syntymän jälkeen hyvin.

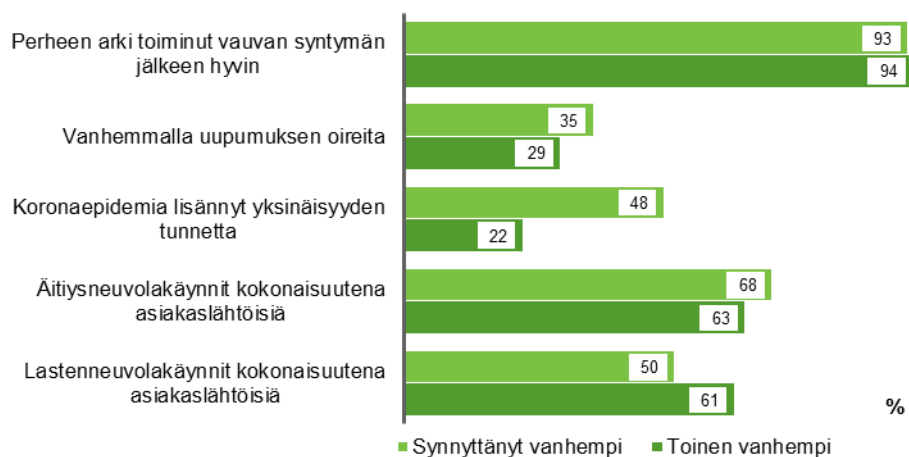
Vauvan odotusaika ja synnytys olivat sujuneet valtaosalla vanhemmista vähintään odotuksia vastaavasti. Toisaalta 29 prosentilla synnyttäneistä ja reilulla kymmenesosalla toisista vanhemmista oli ollut masennusoireilua vauvan odotusaikana. Vauvan syntymän jälkeen masennusoireita oli 15 prosentilla synnyttäneistä vanhemmista ja aiempaa useampi (12 %) koki itsensä yksinäiseksi.

Kolmanneksella molemmista vanhemmista oli uupumuksen oireita ja kahdeksalla prosentilla synnyttäneistä ja viidellä prosentilla toisista vanhemmista ne olivat vakavia. Synnyttäneistä vanhemmista kolmannes ja toisista vanhemmista viidennes tarvitsi lapsiperhepalvelujen ammattilaisilta tukea mielialaan. Puolet synnyttäneistä ja neljännes toisista vanhemmista tarvitsi ammattilaisten tukea omaan jaksamiseensa ja viidesosa tukea tarvinneista synnyttäneistä jäi vaille riittävää ammattilaisilta saatavaa tukea.

Äitiysneuvolakäyntejä piti kokonaisuutena asiakaslähtöisinä kaksi kolmasosaa molemmista vanhemmista ja lastenneuvolakäyntejä puolet synnyttäneistä ja 61 prosenttia toisista vanhemmista. Vauvan syntymän jälkeen riittämättömäksi koettua ammattilaisilta saatavaa tukea ja ammattilaisille ilmaiseimatta jääneitä tuen tarpeita esiintyi hieman odotusaikaa yleisemmin.

Tilastoraportin tulokset perustuvat FinLapset -kyselytutkimuksen vuonna 2020 toteutettuun tiedonkeruuseen. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat noin 3–6 kuukauden ikäisten vauvojen vanhemmat. Kyselyyn vastasi 8977 synnyttäneitä (vastausprosentti 50) ja 5843 toista vanhempaa (vastausprosentti 36).

Kuvio 1. Vanhempien hyvinvointi ja kokemus neuvolapalveluista 2020, %

Reija Klemetti

etunimi.sukunimi@thl.fi

Maaret Vuorenmaa

etunimi.sukunimi@thl.fi

Satu Helakorpi

etunimi.sukunimi@thl.fi

Vuoden 2020 tilastossa huomioitavaa:

Tiedonkeruu käynnistyi maaliskuussa 2020 juuri ennen kuin maahan julistettiin poikkeustila koronaepidemian takia.

Tutkimusotos koostui kuudesta otoksesta, joista jokainen sisälsi tietyn neljän viikon aikana syntyneiden vauvojen vanhemmat.

Kevään ja kesän aikana toteutettiin otokset 1–3 (25.11.2019–16.2.2020 syntyneiden vauvojen vanhemmat) ja syksyn aikana otokset 4–6 (20.4–12.7.2020 syntyneiden vauvojen vanhemmat).

Elokuusta 2020 alkaen kyselylomakkeessa oli mukana myös koronaepidemiaan ja sen vaikutuksiin liittyviä kysymyksiä.

Kyselylomakkeeseen oli mahdollista vastata 12.3.2020–12.1.2021 välisenä aikana.

Tutkimukseen oli mahdollista vastata suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, venäjäksi, somaliksi, arabiaksi ja pohjoissaameksi.

Tutkimusotokseen kuuluneista perheistä osalla vauvan odotusaika ja synnytys olivat toteutuneet ennen koronaepidemiaa ja osalla ne osuivat koronaepidemian aikaan.

Tutkimukseen vastanneet vanhemmat olivat vähän vanhempia ja koulutempia kuin vastaamatta jättäneet.

Vanhemmuus tutkimusotoksessa

Molemmille vanhemmille lähetettiin oma kyselylomake: vauvan synnyttäneelle ja toiselle vanhemmalle.

Kyselylomakkeet olivat sisällöltään pääosin yhdenmukaiset.

Toiset vanhemmat ovat pääosin miehiä (> 99 %).

Sisällysluettelo

Tutkimuksen toteuttaminen.....	3
Vanhempien terveys ja hyvinvointi.....	3
Vanhemmuus ja perhe-elämä	4
Varhainen vuorovaikutus.....	4
Myönteiset kokemukset vanhemmuudesta ja perhe-elämästä	4
Jaksamisen haasteet	5
Ammattilaisilta saatavan tuen tarve.....	6
Vauvan odotusaika	6
Vauvan syntymän jälkeinen aika	7
Ammattilaisilta saadun tuen riittävyys ja ilmaismattomat tuen tarpeet.....	9
Vauvan odotusaika	9
Vauvan syntymän jälkeinen aika	10
Kokemukset neuvolapalveluista	12
Äitiysneuvola	12
Lastenneuvola.....	13
Koronaepidemia vauvaperheiden arjessa.....	14
Koronaepidemiaan liittyvät huolet.....	14
Koronaepidemian vaikutukset vauvaperheiden elämään	15
Käsitteet ja määritelmät.....	17
Kirjallisuutta	17
Liitetaulukot	18
Laatuseloste	19

Tiedonkeruun kaikki perustulokset, indikaattorikuvaukset, tarkat kysymysmuotoilut ja laskennat löytyvät THL:n tiiviste- ja kuutiokäyttöjärjestelmästä (TIKU):
thl.fi/finlapsetkysely/tulokset

Synnyttäneiden ja toisten vanhempien tuloksia on mahdollista tarkastella alueen mukaan.

Aiemmat FinLapset-kyselytutkimuksen tiedonkeruut

käynnistyi nimellä Lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut (LTH)

Vauvaperheiden pilottitiedonkeruu vuonna 2017

- Toteutettiin kuuden maakunnan alueella ja vanhempien rekrytointi tutkimukseen tapahtui lastenneuvolassa
- Tietoa saatiin yhteensä 657 vauvaperheestä
- Tutkimuksen perustulokset julkaistiin raporttina: Mitä vauvaperheille kuuluu? (Klemetti ym. 2018)

4-vuotiaiden ja heidän perheidensä tiedonkeruu vuonna 2018

- 290 Manner-Suomen kuntaa osallistui ja vanhempien rekrytointi tutkimukseen tapahtui lastenneuvolassa
- Tietoa saatiin yhteensä 16 524 nelivuotiaan lapsen perheestä
- Tulokset saatavilla tulospalvelusta: thl.fi/finlapset
- Tulokset on raportoitu myös tilastoraporttina: Pienten lasten ja heidän perheidensä hyvinvointi 2018 (Vuorenmaa 2019)

Vuonna 2017 ja 2018 tiedonkeruun menetelmä oli erilainen kuin vuoden 2020 tiedonkeruussa ja siksi tulosten vertailukelpoisuus on vain suuntaantava.

Nelivuotiaiden lasten perheiden ja vauvaperheiden tuloksia verrataan vain silloin, kun kysymysmuotoilu ja indikaattorin laskenta ovat täysin yhdenmukaisia.

Tutkimuksen toteuttaminen

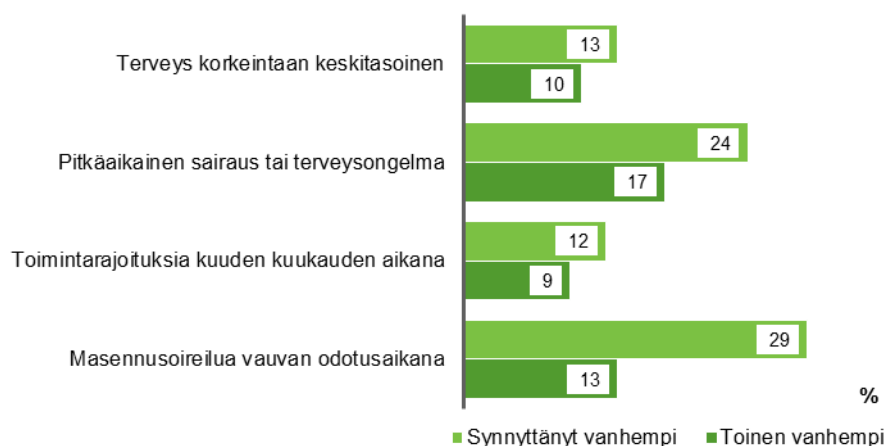
FinLapset -kyselytutkimuksen vuonna 2020 toteutetun tiedonkeruun kohderyhmänä olivat noin 3–6 kuukauden ikäisten vauvojen molemmat vanhemmat. Tutkimuksessa tarkasteltiin vanhempien kokemuksia perheen terveydestä, hyvinvoinnista ja palveluista sekä koronaepidemian vaikutuksista perhe-elämään. Vanhempien yhteystiedot saatiin Digi- ja väestötietoviraston (DVV) väestötietojärjestelmästä. THL toteutti tutkimuksen tiedonkeruun postikyselynä. Kyselylomakkeeseen oli mahdollista vastata 12.3.2020–12.1.2021 välisenä aikana. Vuoden 2020 tiedonkeruuseen vastasi 8977 synnyttäneitä (vastausprosentti 50) ja 5843 toista (vastausprosentti 36) vanhempaa.

Vanhempien terveys ja hyvinvointi

Suurin osa synnyttäneistä (87 %) ja toisista (90 %) vanhemmista koki terveydentilansa vähintään melko hyväksi. Lähes neljännes synnyttäneistä ja 17 prosenttia toisista vanhemmista kuitenkin raportoi, että heillä on jokin pitkäaikainen sairaus tai terveysongelma. Toimintarajoituksia kuuden viime kuukauden aikana oli kokenut synnyttäneistä vanhemmista reilu kymmenesosa ja toisista vanhemmista vajaa kymmenesosa. (Kuvio 2.) Tulokset ovat samansuuntaisia kuin vuonna 2017 toteutetussa vauvaperheiden pilottitutkimuksessa (Klemetti ym. 2018).

Synnyttäneistä vanhemmista 29 ja toisista vanhemmista 13 prosenttia kertoi, että heillä oli ollut vauvan odotusaikana masennusoireilua eli vähintään yksi yhtämittainen kahden viikon jakso, jolloin he olivat tunteneet itsensä erityisen huolestuneeksi, onnettomaksi tai masentuneeksi (Kuvio 2). Valtaosa synnyttäneistä vanhemmista oli toipunut synnytyksekstä vähintään melko hyvin (91 %) ja puolet (51 %) erittäin hyvin.

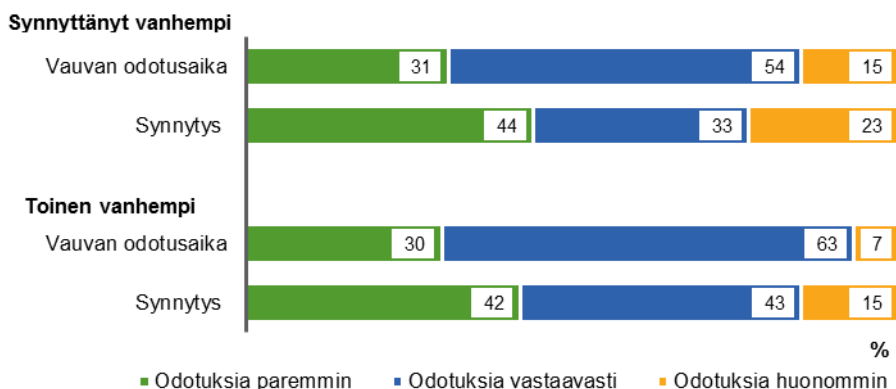
Kuvio 2. Vanhempien koettu terveys, terveydentila ja masennusoireilu vauvan odotusaikana 2020, %

Synnyttäneistä vanhemmista 15 prosenttia ja toisista vanhemmista seitsemän prosenttia raportoi, että vauvan odotusaika oli sujunut huonommin kuin vanhempi oli odottanut tai ajatellut. Synnytys oli sujunut huonommin kuin vanhempi oli odottanut tai ajatellut 23 prosentilla synnyttäneistä vanhemmista ja 15 prosentilla toisista vanhemmista. (Kuvio 3.)

Osalla vastaajista vauva oli syntynyt ennen koronaepidemian alkamista ja osalla odotusaika ja vauvan syntymä osuivat koronapandemian aikaan. Merkittäviä muutoksia kokemuksissa ei ollut vuoden 2017 pilottitutkimuksen tuloksiin verrattuna (Klemetti ym. 2018).

Kuvio 3. Vauvan odotusajan ja synnytyksen sujuminen vanhemman odotuksia ja ajatuksia vastaavasti 2020, %

The Postpartum Bonding Questionnaire (PBQ, Brockington ym. 2006)

Kuvaa vanhemman tehtäviä vuorovaikutuksessa (sitoutuminen ja kiintyminen vauvaan) ja sitä, kuinka vanhempi pystyy vastaamaan lapsen kehityksellisiin tarpeisiin vuorovaikutuksessa. Mittarissa on vuorovaikutuksen tunnetasoa ja psykologista tasoa mittaavia kysymyksiä.

Kysymys: Kuinka usein sinusta tuntuu seuraavalta?

Kysymyksen osiot tiivistettynä: 1) läheinen suhde vauvaan, 2) halu palata aikaan ennen vauvaa, 3) vauva ei tunnu omalta, 4) vauva käy hermoille, 5) vauva syötävän suloinen, 6) onnellinen vauvan hymyillessä tai nauraessa, 7) vauva ärsyttää, 8) vauva itkee liikaa, 9) tuntee joutuneensa loukkuun vanhempana, 10) ei voi hyväksyä vauvaa, 11) vauva maailman kaunein vauva, 12) toivoo vauvan katoavan.

Vastausvaihtoehdot: 1) ei koskaan (0 pistettä), 2) harvoin (1 p.), 3) joskus (2 p.), 4) melko usein (3 p.), 5) hyvin usein (4 p.), 6) aina (5 p.).

Pistemäärät osioihin 1, 5, 6 ja 11 käännetään, minkä jälkeen osioiden pistemäärät lasketaan yhteen (summa 0-60).

Vanhemman ja vauvan välisessä vuorovaikutuksessa on merkittäviä vaikeuksia, kun vastausten yhteenlaskettu pistemäärä on vähintään 12.

Vanhemmuus ja perhe-elämä

Varhainen vuorovaikutus

Vanhemmat arvioivat vuorovaikutustaan vauvan kanssa PBQ-mittarilla (The Postpartum Bonding Questionnaire, Brockington ym. 2006), jossa vuorovaikutusta mitataan 12 väitteen avulla. Merkittäviä vaikeuksia vanhemman ja vauvan välisessä vuorovaikutuksessa oli kuudella prosentilla synnyttäneistä ja yhdeksällä prosentilla toisista vanhemmista, mikä on hieman useammin kuin vuoden 2017 pilottitutkimuksessa (3 % ja 7 %, Klemetti ym. 2018). Merkittävät vaikeudet vuorovaikutuksessa lisäävät kiintymyssuhdehäiriön riskiä.

Synnyttäneistä vanhemmista seitsemän ja toisista vanhemmista kuusi prosenttia kertoi kokevansa vauvan keskimääristä vaativammaksi. Tulokset ovat hyvin samanlaisia kuin vuonna 2017 (Klemetti ym. 2018).

Myönteiset kokemukset vanhemmuudesta ja perhe-elämästä

Suurin osa (> 90 %) synnyttäneistä ja toisista vanhemmista oli tyytyväisiä elämäänsä ja itseensä vanhempana sekä koki perheen arjen toimineen hyvin vauvan syntymän jälkeen. Tulokset ovat hyvin samansuuntaisia kuin vauvaperheiden pilottitutkimuksessa (Klemetti ym. 2018) ja nelivuotiaiden lasten perheiden tutkimuksessa (Vuorenmaa 2019).

Lähes kaikki vauvaperheiden vanhemmat saivat tarvitessaan apua läheisiltään, sillä vain alle yksi prosentti vastaajista raportoi olevansa vailla sosiaalista tukiverkostoa. Synnyttäneistä ja toisista vanhemmista käytännön apua ja lastenhoitoapua sai reilu kymmenesosa vain puolisoltaan, reilu kolmannes puolison lisäksi vauvan isovanhemmilta tai muilta lähiomaisilta ja reilu kolmannes puolison ja lähisukulaisien lisäksi myös ystäviltä tai muilta läheisiltä. (Kuvio 4.)

Synnyttäneet vanhemmat raportoivat toisia vanhempia laajemmasta tukiverkostosta, jonka kanssa voi jakaa iloja ja suruja ja jonka välittämiseen voi aina luottaa. Synnyttäneet vanhemmat olivat toisia vanhempia harvemmin vain puolisonsa varassa ja nimesivät useammin sosiaaliseen tukiverkostoonsa puolison lisäksi sekä lähisukulaisia että läheisiä ystäviä. (Kuvio 4.)

Center for Epidemiologic Studies Depression Scale (CES-D-10, Radloff 1977)

Kuvaa masennusoireilua viime kuukauden aikana.

Kysymys: Seuraavat 10 kysymystä viittaavat siihen, miltä sinusta on tuntunut ja miten olet toiminut viimeisen kuukauden aikana.

Kysymyksen osiot tiivistettynä: 1) tunsin itsensä masentuneeksi, 2) kaikki tekeminen ponnistuksen takana, 3) uni levotonta, 4) oli onnellinen, 5) oli yksinäinen, 6) ihmiset olivat epäystävällisiä, 7) nautti elämästä, 8) tunsin itsensä surulliseksi, 9) tunsin, ettei itsestä pidetä, 10) vaikeuksia saada itsensä liikkeelle.

Vastausvaihtoehdot: 1) harvoin tai ei lainkaan (0 p.), 2) joitakin kertoja (1 p.), 3) usein (2 p.), 3) koko ajan (3 p.).

Pistemäärät osioihin 4 ja 7 käännetään, minkä jälkeen osioiden pistemäärät lasketaan yhteen (summa 0–30).

Vanhemmalla on masennusoireilua, kun vastausten yhteenlaskettu pistemäärä on vähintään 10.

Mental Health Inventory (MHI-5-mittari, Berwick ym. 1991)

Kuvaa psyykkistä kuormittuneisuutta neljän viime viikon aikana.

Kysymys: Kuinka suuren osan ajasta olet neljän viime viikon aikana?

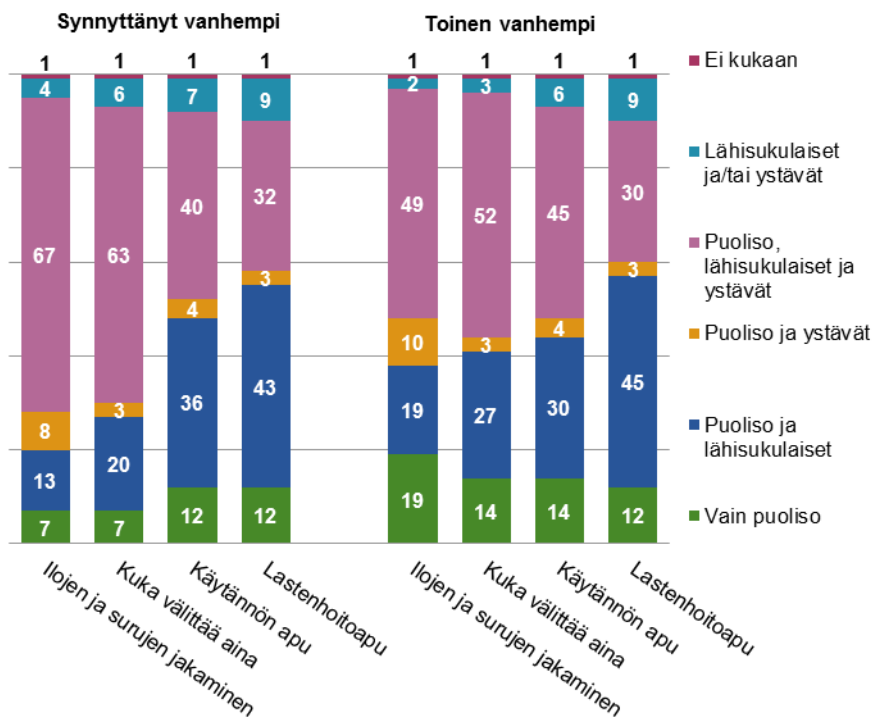
Kysymyksen osiot tiivistettynä: 1) ollut hyvin hermostunut, 2) mieliala ollut niin matala, ettei mikään ole piristänyt, 3) ollut tyyni ja rauhallinen, 4) ollut alakuloinen ja apea, 5) ollut onnellinen.

Vastausvaihtoehdot: 1) koko ajan, 2) suurimman osan aikaa, 3) huomattavan osan aikaa, 4) jonkin aikaa, 5) vähän aikaa, 6) en lainkaan.

Pistemäärät osioihin 3 ja 5 käännetään, minkä jälkeen pistemäärät lasketaan yhteen (summa 5–30) ja muutetaan asteikolle 0–100.

Vanhemmalla on kliinisesti merkittävää psyykkistä kuormittuneisuutta, kun vastausten yhteenlaskettu pistemäärä on enintään 52.

Kuvio 4. Vanhemman sosiaalisen tukiverkoston laajuus 2020, %

Jaksamisen haasteet

Synnyttäneiden vanhempien synnytyksen jälkeistä masennusta mitattiin CES-D-10 mittarilla (Center for Epidemiologic Studies Depression Scale), jossa kymmenen väittämän avulla mitataan vastaajan mahdollisia masennusoireita (Radloff 1977) ja jonka on todettu sopivan hyvin myös hiljattain synnyttäneille naisille (Pietikäinen ym. 2019). Vastausten mukaan 15 prosentilla synnyttäneistä vanhemmista oli ollut masennusoireilua viime kuukauden aikana, mikä on hieman enemmän kuin vuonna 2017 (13 %, Klemetti ym. 2018).

Toisten vanhempien psyykkistä kuormittuneisuutta mitattiin viidestä kysymyksestä muodostuvalla MHI-5-mittarilla (Mental Health Inventory, Berwick ym. 1991, Cuijpers ym. 2009). Sen mukaan neljä prosenttia toisista vanhemmista oli ollut merkittävästi psyykkisesti kuormittuneita neljän viime viikon aikana. Vuonna 2017 kolme prosenttia vauvaperheiden toisista vanhemmista ja vuonna 2018 viisi prosenttia nelivuotiaiden lasten isistä oli merkittävästi psyykkisesti kuormittuneita (Klemetti ym. 2018, Vuorenmaa 2019).

Molempien vanhempien jaksamista mitattiin viidellä väittämällä, joiden avulla voidaan seuloa uupumuksen riskiä (VAU-seula, Aunola ym. 2020). Seulan mukaan synnyttäneistä vanhemmista reilulla kolmanneksella ja toisista vanhemmista vajaalla kolmanneksella oli uupumuksen oireita ja alle kymmenesosalla vakavia uupumuksen oireita. (Kuvio 5.)

Synnyttäneistä vanhemmista kaksi kolmasosaa ja toisista vanhemmista puolet raportoivat, ettei nuku mielestään riittävästi ja reilu kymmenesosa kertoi, ettei pysty nukkumaan enempää, vaikka siihen olisi mahdollisuus (Kuvio 5). Vuoden 2017 pilottitutkimuksen tulokset ovat hyvin samansuuntaiset (Klemetti ym. 2018). Yksinäiseksi itsensä koki 12 prosenttia synnyttäneistä ja kaksi prosenttia toisista vanhemmista (Kuvio 5). Synnyttäneiden vanhempien yksinäisyyden kokemus oli yleisempää kuin vuonna 2017 (8 %, Klemetti ym. 2018). Toisilla vauvaperheiden vanhemmista yksinäisyyden kokemus ei ollut lisääntynyt pilottitutkimukseen verrattuna.

Synnyttäneistä vanhemmista reilu kymmenesosa ja toisista vanhemmista vajaa kymmenesosa raportoivat joutuneensa 12 viime kuukauden aikana tinkimään rahan puutteen vuoksi ruoasta, lääkkeitä tai lääkärikäynneistä (Kuvio 5). Nelivuotiaiden lasten vanhemmilla kokemus oli vuonna 2018 hieman yleisempi (14 %, Vuorenmaa 2019).

Vanhempien uupumusseula (VAU-seula, Aunola ym. 2020)

Kuvaa vanhempien uupumuksen oireita.

Kysymys: Kun mietit omaa rooliasi vanhempana, kuinka usein koet seuraavilla tavoilla?

Kysymyksen osiot tiivistettynä: 1) niin väsynyt rooliin vanhempana, ettei edes nukkuminen auta, 2) aivan loppu uupunut vanhempana, 3) tuntuu kuin huolehtisi lapsesta automaattiohjauksella, 4) ei pysty näyttämään lapselle rakkauttaan, 5) ei jaksaa enempää vanhempana.

Vastausvaihtoehdot: 1) päivittäin, 2) kerran tai pari viikossa, 3) harvemmin tai ei lainkaan.

Vanhemmalla on uupumuksen oireita, kun vanhempi ilmoittaa vähintään yhteen osioon vaihtoehdon 1 tai 2.

Vanhemmalla on vakavia uupumuksen oireita, kun vanhempi ilmoittaa vähintään yhteen osioon vaihtoehdon 1 ja/tai vähintään kolmeen osioon vaihtoehdon 2.

Parisuhdeväkivalta

Kuvaa vanhempien kokemaa parisuhdeväkivaltaa 12 kk aikana.

Kysymys: Onko puoliso tai entinen puoliso tehnyt seuraavia asioita 12 viime kuukauden aikana?

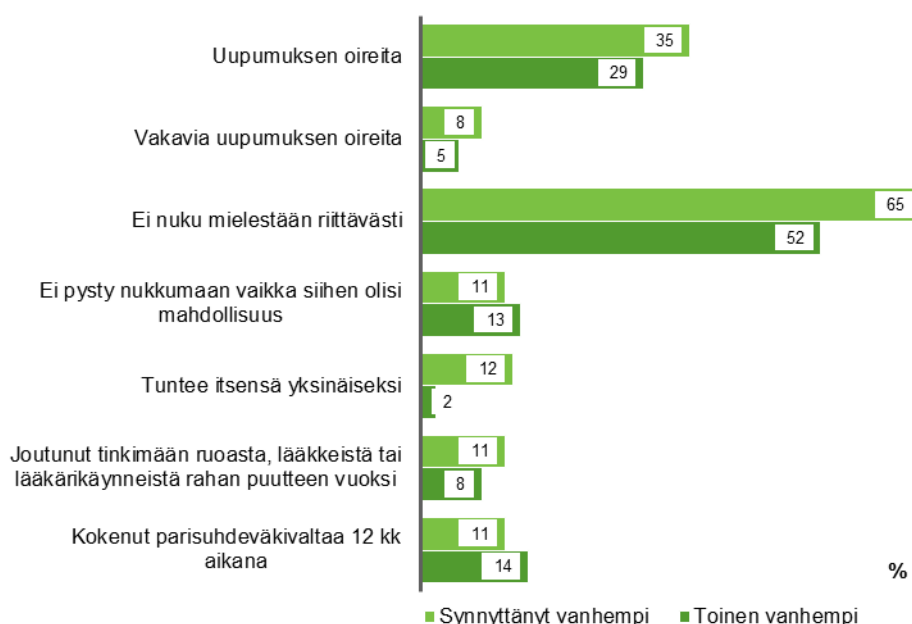
Kysymyksen osiot tiivistettynä: 1) uhannut vahingoittaa fyysisesti, 2) nimitellyt lannistaakseen tai nöyryyttääkseen, 3) estänyt liikkumasta, tarttunut kiinni, tyrkkinyt, töninyt tai läimäissyt, 4) lyönyt nyrkillä tai kovalta esineellä, potkinut, kuristanut tai käyttänyt asetta, 5) häirinnyt seksuaalisesti loukkaavilla sanoilla tai teoilla, 6) pakottanut tai yrittänyt pakottaa seksuaalisiin tekoihin, 7) estänyt päättämästä raha-asioista tai tekemästä itsenäisiä ostoksia 8) yrittänyt rajoittaa yhteydenpitoa perheeseen, sukulaisiin tai ystäviin.

Vastausvaihtoehdot: 1) ei kertaakaan, 2) kerran, 3) toisinaan, 4) usein.

Vanhempi on kokenut parisuhdeväkivaltaa, kun hän ilmoittaa vähintään yhteen osioon vaihtoehdon 2, 3 tai 4.

Molemmilta vanhemmilta tiedusteltiin kahdeksalla kysymyksellä henkisen, fyysisen, taloudellisen ja seksuaaliväkivallan kokemuksia parisuhhteessa 12 viime kuukauden aikana. Synnyttäneistä vanhemmista 11 ja toisista vanhemmista 14 prosenttia oli kokenut vähintään kerran vähintään yhtä parisuhdeväkivallan muotoa viimeksi kuluneen vuoden aikana. (Kuvio 5.) Selkeästi yleisin koettu väkivallan muoto oli puolison nimittely, josta raportoi kahdeksan prosenttia synnyttäneistä ja 10 prosenttia toisista vanhemmista. Synnyttäneistä vanhemmista seitsemän ja toisista vanhemmista kahdeksan prosenttia raportoi kokeneensa vain yhtä väkivallan muotoa. Molemmista vanhemmista kolme prosenttia raportoi kokeneensa kahta ja kaksi prosenttia vähintään kolmea väkivallan muotoa. Vuosien 2017 ja 2018 tiedonkeruissa koettua väkivaltaa mitattiin hieman eri tavalla, joten tulokset eivät ole vertailukelpoisia.

Kuvio 5. Vanhempien uupumuksen oireet ja jaksamista kuormittavia tekijöitä 2020, %

Ammattilaisilta saatavan tuen tarve

Molemmilta vanhemmilta kysyttiin, mihin asioihin he vauvan odotusaikana ja vauvan syntymän jälkeen olivat tarvinneet tukea eri alan ammattilaisilta, olivatko he ilmaisseet ammattilaiselle tuen tarpeensa ja olivatko he saaneet tarvitessaan riittävästi tukea. Ammattilaisia ei kysymyksessä eritelty, koska vanhempien tulisi saada matalalla kynnyksellä tukea eri alan ammattilaisilta kaikista lapsiperhepalveluista. (Kuviot 6–8.)

Tässä luvussa kuvataan osuusjakauma **kaikkiin kysymyksiin vastanneiden vanhempien** ammattilaisilta saatavan tuen tarpeesta, tuen saannin riittävydestä ja tuen tarpeen ilmaisemisesta (Kuviot 6–8). Seuraavassa luvussa tarkastellaan erikseen vain ammattilaisten tukea tarvinneita vanhempiä ja kuvataan, kuinka moni heistä koki saaneensa ammattilaisilta riittävästi tukea ja kuinka moni tukea tarvinneista jätti tuen tarpeen ilmaisematta ammattilaisille.

Vauvan odotusaika

Synnyttäneistä vanhemmista 42 prosenttia oli tarvinnut vauvan odotusaikana ammattilaisilta tukea mielialan vaihteluihin ja viidennes masennuksen vuoksi. Toisista vanhemmista 28 prosenttia oli tarvinnut vauvan odotusaikana ammattilaisilta tukea mielialan vuoksi. (Kuvio 6, Taulukko 1.)

Ammattilaisilta saatavan tuen tarve

Kysymys vauvan odotusaikana: Saitko vauvan odotusaikana eri alan ammattilaisilta (mukaan lukien äitiysneuvola) riittävästi tukea seuraaviin asioihin?

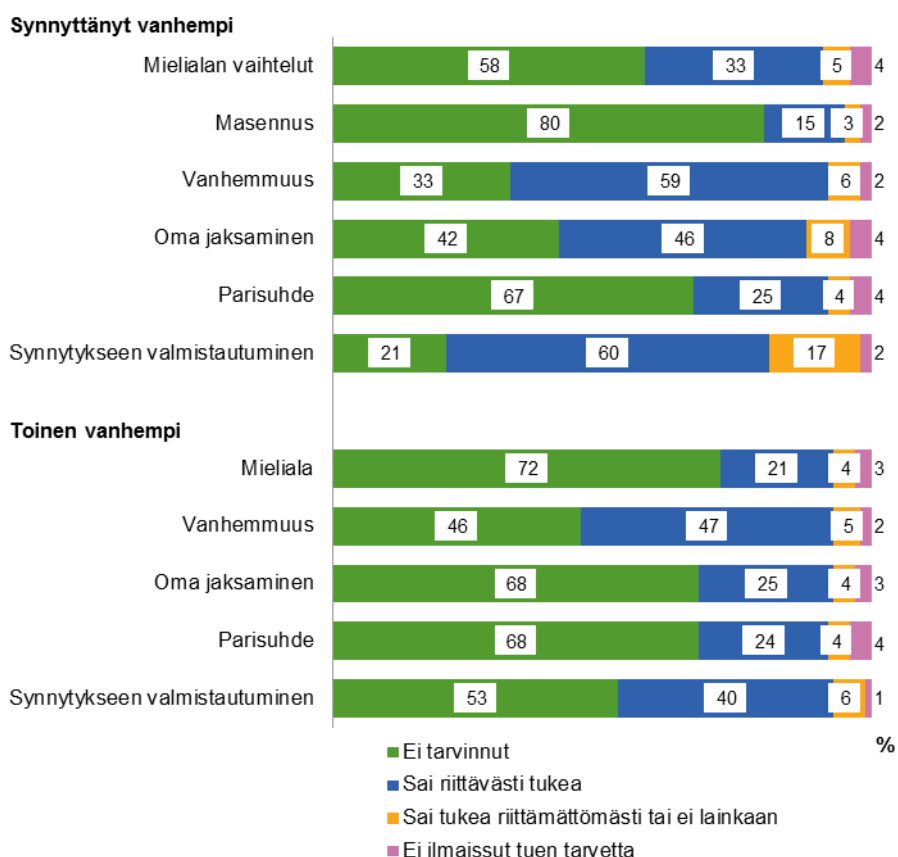
Kysymys vauvan syntymän jälkeen: Oletko vauvan syntymän jälkeen saanut eri alojen ammattilaisilta (mukaan lukien lastenneuvola) riittävästi tukea seuraaviin asioihin?

Vastausvaihtoehdot: 1) en ole tarvinnut, 2) olen saanut, tuki oli riittävää, 3) olen saanut, mutta tuki ei ollut riittävää, 4) olisin tarvinnut, mutta en saanut tukea, 5) olisin tarvinnut, mutta en tuonut tuen tarvetta esille.

Synnyttäneistä vanhemmista 67 prosenttia ja toisista vanhemmista 54 prosenttia oli tarvinnut vauvan odotusaikana ammattilaisilta tukea vanhemmuuteen. Omaan jaksamiseen tukea ammattilaisilta oli tarvinnut 58 prosenttia synnyttäneistä ja 32 prosenttia toisista vanhemmista. Kolmasosa vanhemmista oli tarvinnut ammattilaisten tukea parisuhteeseen vauvan odotusaikana. (Kuvio 6, Taulukko 1.)

Synnytykseen valmistautumiseen tukea ammattilaisilta oli tarvinnut 79 prosenttia synnyttäneistä ja 47 prosenttia toisista vanhemmista (Kuvio 6, Taulukko 1).

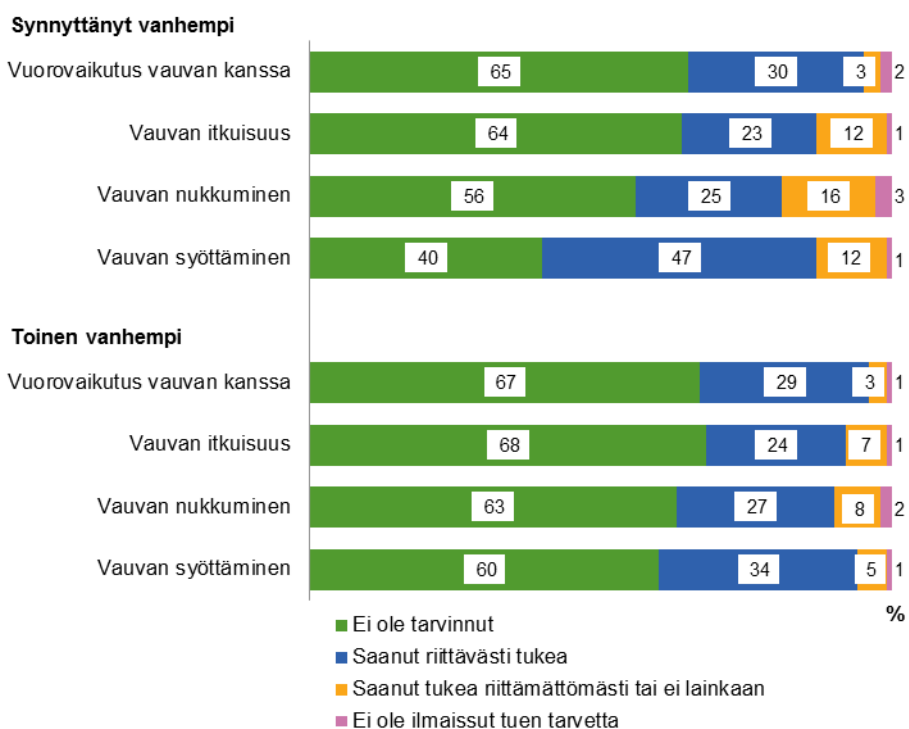
Kuvio 6. Vanhempien arvio vauvan odotusaikana ammattilaisilta saatavan tuen tarpeesta ja riittävydestä 2020, %

Vauvan syntymän jälkeinen aika

Noin kolmannes vanhemmista oli tarvinnut ammattilaisilta tukea vuorovaikutukseen vauvan kanssa (35 % synnyttäneistä ja 33 % toisista vanhemmista). Synnyttäneistä vanhemmista 36 ja toisista vanhemmista 32 prosenttia oli tarvinnut ammattilaisilta tukea vauvan itkuisuuteen. Vauvan nukkumiseen tukea oli tarvinnut synnyttäneistä vanhemmista 44 ja toisista vanhemmista 37 prosenttia. Vauvan syöttämiseen synnyttäneistä vanhemmista oli tarvinnut tukea 60 ja toisista vanhemmista 40 prosenttia. (Kuvio 7, Taulukko 2.)

Kuvio 7. Vanhempien arvio ammattilaisilta saatavan tuen tarpeesta ja riittävästä vanhemman ja vauvan väliseen vuorovaikutukseen ja vauvan hoitamiseen 2020, %

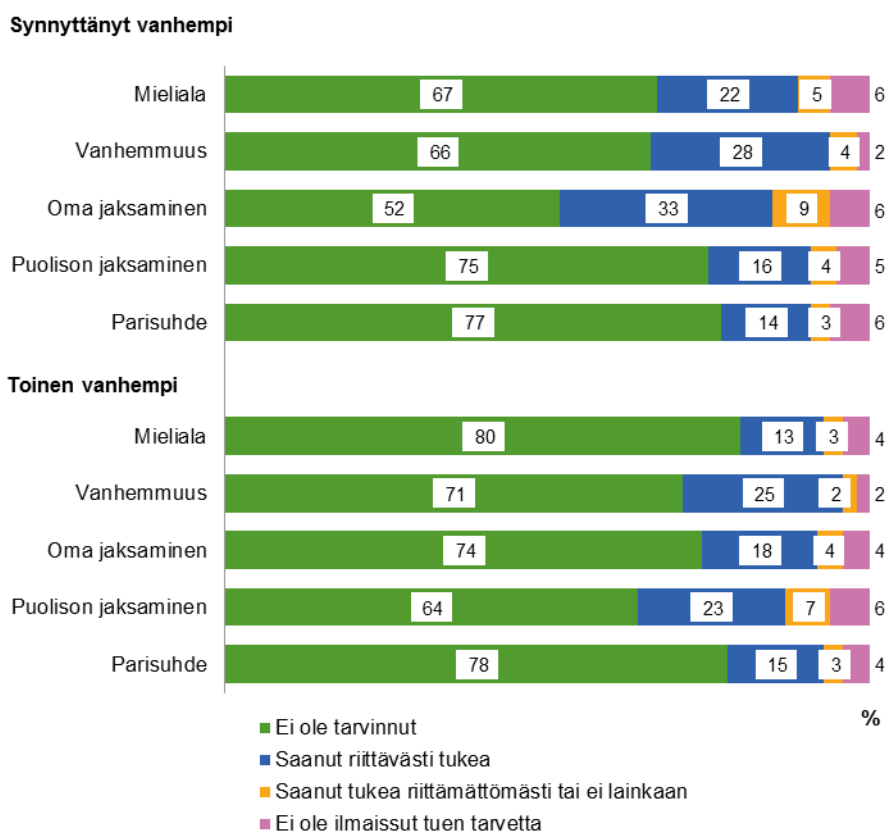

Synnyttäneistä vanhemmista kolmannes ja toisista vanhemmista viidennes oli tarvinnut ammattilaisilta tukea mielialan vuoksi vauvan syntymän jälkeen (Kuvio 8, Taulukko 3).

Synnyttäneistä vanhemmista 34 ja toisista vanhemmista 29 prosenttia oli tarvinnut ammattilaisilta tukea vanhemmuuteen vauvan syntymän jälkeen. Omaan jaksamiseensa vauvan syntymän jälkeen oli tarvinnut ammattilaisilta tukea 48 prosenttia synnyttäneistä ja 26 prosenttia toisista vanhemmista. Puolison jaksamiseen ammattilaisten tukea oli tarvinnut 25 prosenttia synnyttäneistä ja 36 prosenttia toisista vanhemmista. Vanhemmista noin joka viides (23 % synnyttäneistä ja 22 % toisista vanhemmista) oli tarvinnut ammattilaisten tukea parisuhteeseen vauvan syntymän jälkeen (Kuvio 8, Taulukko 3).

Kuvio 8. Vanhempien arvio ammattilaisilta saatavan tuen tarpeesta ja riittävyydestä omaan ja puolison hyvinvointiin vauvan syntymän jälkeen 2020, %

Kaiken kaikkiaan synnyttäneet vanhemmat raportoivat toisia vanhempia yleisemmin tarvitsevansa tukea ammattilaisilta.

Ammattilaisilta saadun tuen riittävyys ja ilmaisemattomat tuen tarpeet

Tässä luvussa tarkastellaan **erikseen ammattilaisilta tukea tarvinneita vanhempia**. Luvussa kuvataan niiden tukea tarvinneiden vanhempien osuus, jotka saivat tukea riittävästi ja jotka jättivät tuen tarpeen ilmaisematta. (Taulukot 1–3.)

Vauvan odotusaika

Suurin osa mielialan vaihteluihin ammattilaisilta tukea tarvinneista synnyttäneistä vanhemmista (79 %) oli saanut ammattilaisilta tukea riittävästi, mutta noin joka kymmenes (8 %) ei ollut ilmaissut tuen tarvetta ammattilaisille. Masennuksen vuoksi ammattilaisilta tukea tarvinneista synnyttäneistä vanhemmista suurin osa oli saanut tukea riittävästi (72 %), mutta tätäkään tuen tarvetta 12 prosenttia ei ollut ilmaissut ammattilaiselle. Toisista vanhemmista 77 prosenttia oli saanut ammattilaisilta tukea mielialan vuoksi riittävästi, mutta joka kymmenes ei ollut ilmaissut ammattilaisille tuen tarvetta. (Taulukko 1.)

Odotusaikana vanhemmuuteen ammattilaisilta tukea tarvinneista vanhemmista lähes kaikki (89 % synnyttäneistä ja 88 % toisista vanhemmista) olivat saaneet tukea riittävästi ja vain hyvin pieni osa (2 % ja 3 %) oli jättänyt tuen tarpeen ammattilaisille ilmaisematta. Omaan jaksamiseensa ammattilaisen tukea tarvinneista vanhemmista suurin osa (80 % ja 77 %) oli saanut tukea riittävästi, mutta synnyttäneistä vanhemmista seitsemän prosenttia ja toisista vanhemmista 10 prosenttia ei ollut ilmaissut tuen tarvetta. Parisuhteeseen

vauvan odotusaikana ammattilaisten tukea tarvinneista vanhemmista 76 prosenttia oli saanut tukea riittävästi, mutta vähän useampi kuin joka kymmenes (13 % ja 12 %) ei ollut ilmaissut ammattilaisille tuen tarvetta (Taulukko 1.)

Synnytykseen valmistautumiseen ammattilaisten tukea tarvinneista vanhemmista suurin osa (76 % synnyttäneistä ja 84 % toisista vanhemmista) oli saanut tukea riittävästi ja vain kaksi prosenttia oli jättänyt tuen tarpeen ilmaisematta ammattilaisille (Taulukko 1).

Taulukko 1. Vauvan odotusaikana ammattilaisilta tukea tarvinneet vanhemmat (n ja % kaikista vastanneista) ja tukea riittävästi ja riittämättömästi saaneet sekä tuen tarpeen ilmaisematta jättäneet (n ja % tukea tarvinneista) 2020

	Tukea tarvinneet		Tukea tarvinneista					
	n	%	Saanut tukea riittävästi		Saanut tukea riittämättömästi tai ei lainkaan		Jättänyt tuen tarpeen ilmaisematta	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Synnyttänyt vanhempi								
Mielialan vaihtelut	3 749	42 %	2 955	79 %	484	13 %	310	8 %
Masennus	1 809	20 %	1 305	72 %	284	16 %	220	12 %
Vanhemmuus	5 932	67 %	5 273	89 %	512	9 %	147	2 %
Oma jaksaminen	5 179	58 %	4 129	80 %	695	13 %	355	7 %
Parisuhde	2 948	33 %	2 228	76 %	330	11 %	390	13 %
Synnytykseen valmistautuminen	6 994	79 %	5 307	76 %	1 528	22 %	159	2 %
Toinen vanhempi								
Mieliala	1 559	28 %	1 194	77 %	203	13 %	162	10 %
Vanhemmuus	3 061	54 %	2 683	88 %	288	9 %	90	3 %
Oma jaksaminen	1 785	32 %	1 376	77 %	227	13 %	182	10 %
Parisuhde	1 808	32 %	1 370	76 %	228	13 %	210	12 %
Synnytykseen valmistautuminen	2 671	47 %	2 248	84 %	363	14 %	60	2 %

Vauvan syntymän jälkeinen aika

Lähes kaikki (86 % synnyttäneistä ja 89 % toisista vanhemmista) vanhemman ja vauvan väliseen vuorovaikutukseen ammattilaiselta tukea tarvinneista vanhemmista oli saanut tukea riittävästi ja vain pieni osa (4 % ja 3 %) oli jättänyt tuen tarpeen ilmaisematta (Taulukko 2).

Vaikka suuri osa ammattilaisten tukea vauvan itkuisuuteen tarvinneista vanhemmista (63 % ja 75 %) oli saanut tukea riittävästi, ilman riittävää tukea jäi kuitenkin kolmannes (34 %) synnyttäneistä vanhemmista ja joka viides (21 %) toinen vanhempi. Vain pieni osa vanhemmista jätti tuen tarpeen ilmaisematta ammattilaiselle (3 % ja 4 %). (Taulukko 2.)

Vauvan nukkumiseen ammattilaiselta tukea tarvinneista vanhemmista synnyttäneet vanhemmat (37 %) jäivät vaille riittävää tukea yleisemmin kuin toiset vanhemmat (22 %). Vanhemmista pieni osa (6 % ja 4 %) oli jättänyt tuen tarpeen ilmaisematta ammattilaiselle. Vauvan syöttämiseen ammattilaiselta tukea tarvinneista vanhemmista suurin osa (78 % synnyttäneistä ja 87 % toisista vanhemmista) oli saanut tukea riittävästi ja harva jätti tuen tarpeen ilmaisematta (2 % ja 1 %). (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Vanhemman ja vauvan väliseen vuorovaikutukseen ja vauvan hoitamiseen tukea ammattilaisilta tarvinneet vanhemmat (n ja % kaikista vastanneista) ja tukea riittävästi ja riittämättömästi saaneet sekä tuen tarpeen ilmaisematta jättäneet (n ja % tukea tarvinneista) 2020

	Tukea tarvinneet		Tukea tarvinneista					
	n	%	Saanut tukea riittävästi		Saanut tukea riittämättömästi tai ei lainkaan		Jättänyt tuen tarpeen ilmaisematta	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Synnyttänyt vanhempi								
Vuorovaikutus vauvan kanssa	3 138	35 %	2 702	86 %	304	10 %	132	4 %
Vauvan itkuisuus	3 172	36 %	1 988	63 %	1 075	34 %	109	3 %
Vauvan nukkuminen	3 885	44 %	2 218	57 %	1 429	37 %	238	6 %
Vauvan syöttäminen	5 314	60 %	4 142	78 %	1 085	20 %	87	2 %
Toinen vanhempi								
Vuorovaikutus vauvan kanssa	1 882	33 %	1 671	89 %	163	9 %	48	3 %
Vauvan itkuisuus	1 815	32 %	1 364	75 %	383	21 %	68	4 %
Vauvan nukkuminen	2 082	37 %	1 545	74 %	462	22 %	75	4 %
Vauvan syöttäminen	2 263	40 %	1 968	87 %	266	12 %	29	1 %

Mielialan vuoksi vauvan syntymän jälkeen ammattilaisen tukea tarvinneista vanhemmista 67 prosenttia oli saanut riittävästi tukea, mutta lähes viidennes ei ollut ilmaissut tuen tarvetta ammattilaiselle (17 % ja 18 %) (Taulukko 3).

Vanhemmuuteen vauvan syntymän jälkeen ammattilaisten tukea tarvinneista vanhemmista suurin osa (84 % synnyttäneistä ja 88 % toisista vanhemmista) oli saanut tukea riittävästi. Tukea tarvinneista synnyttäneistä vanhemmista kuusi ja toisista vanhemmista viisi prosenttia oli jättänyt tuen tarpeen ilmaisematta ammattilaiselle. (Taulukko 3.)

Omaan jaksamiseensa ammattilaisten tukea vauvan syntymän jälkeen tarvinneista molemmista vanhemmista 69 prosenttia oli saanut tukea riittävästi, mutta 13 prosenttia synnyttäneistä ja 16 prosenttia toisista vanhemmista ei ollut ilmaissut tuen tarvetta ammattilaiselle. Tukea ilman jäi jopa viidesosa synnyttäneistä vanhemmista. Puolison jaksamiseen ammattilaisten tukea tarvinneista vanhemmista kaksi kolmesta (63 % synnyttäneistä ja 64 % toisista vanhemmista) oli saanut tukea riittävästi, mutta peräti 20 prosenttia synnyttäneistä vanhemmista ja 16 prosenttia toisista vanhemmista oli jättänyt tuen tarpeen ilmaisematta ammattilaiselle. (Taulukko 3.)

Parisuhteeseen vauvan syntymän jälkeen ammattilaisen tukea tarvinneista synnyttäneistä vanhemmista 58 ja toisista vanhemmista 67 prosenttia oli saanut riittävästi tukea, mutta moni jätti tuen tarpeen myös ilmaisematta ammattilaiselle (26 % ja 18 %). (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Vauvan syntymän jälkeen omaan ja puolison hyvinvointiin tukea ammattilaisilta tarvinneet vanhemmat (n ja % kaikista vastanneista) ja tukea riittävästi ja riittämättömästi saaneet sekä tuen tarpeen ilmaisematta jättäneet (n ja % tukea tarvinneista) 2020

	Tukea tarvinneet		Tukea tarvinneista					
	n	%	Saanut tukea riittävästi		Saanut tukea riittämättömästi tai ei lainkaan		Jättänyt tuen tarpeen ilmaisematta	
			n	%	n	%	n	%
Synnyttänyt vanhempi								
Mieliala	2 909	33 %	1 958	67 %	461	16 %	490	17 %
Vanhemmuus	3 011	34 %	2 519	84 %	310	10 %	182	6 %
Oma jaksaminen	4 205	48 %	2 892	69 %	776	18 %	537	13 %
Puolison jaksaminen	2 204	25 %	1 379	63 %	395	18 %	430	20 %
Parisuhde	2 074	23 %	1 212	58 %	329	16 %	533	26 %
Toinen vanhempi								
Mieliala	1 103	20 %	737	67 %	168	15 %	198	18 %
Vanhemmuus	1 614	29 %	1 417	88 %	123	8 %	74	5 %
Oma jaksaminen	1 458	26 %	1 009	69 %	218	15 %	231	16 %
Puolison jaksaminen	2 021	36 %	1 286	64 %	421	21 %	314	16 %
Parisuhde	1 251	22 %	839	67 %	184	15 %	228	18 %

Äitiysneuvolakäyntien toteutumisen kokonaisuutena asiakaslähtöisesti

Kuvaa vanhempien näkemystä äitiysneuvolakäyntien toteutumisesta, mistä tässä käytetään termiä asiakaslähtöisyys.

Kysymys: Mitä mieltä olet raskauden seurannasta äitiysneuvolassa tämän vauvan osalta?

Kysymyksen osiot: 1) raskautta seurattiin asiantuntevasti ja osaavasti, 2) koki tullessa kuulluksi, 3) puhuttiin vanhemmalle tärkeistä asioista, 4) selvitettiin koko perheen hyvinvointia, 5) sai riittävästi tukea vanhemmuuteen, 6) uskalsi kertoa asioistani rehellisesti.

Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä.

Summaindikaattori on määritelty niin, että vanhemman mielestä äitiysneuvolakäynnit ovat toteutuneet kokonaisuutena asiakaslähtöisesti, kun vanhempi ilmoittaa kaikkiin osioihin vaihtoehdon 1 tai 2. Näin ollen kokonaisarvio on selvästi alhaisempi kuin arvio yksittäisen osa-alueen toteutumisesta.

Kaiken kaikkiaan molemmat vanhemmat jättivät tuen tarpeen useammin ilmaisematta ammattilaiselle silloin, kun tarve liittyi heidän omiin eikä vauvan tarpeisiin. Ilmaisematon tuen tarve oli useammin vauvan syntymän jälkeen kuin odotusaikana. Vauvaperheiden vanhemmat jättivät harvemmin tuen tarpeen ilmaisematta ammattilaiselle kuin vuoden 2018 tutkimuksessa nelivuotiaiden lasten vanhemmat (Vuorenmaa 2019).

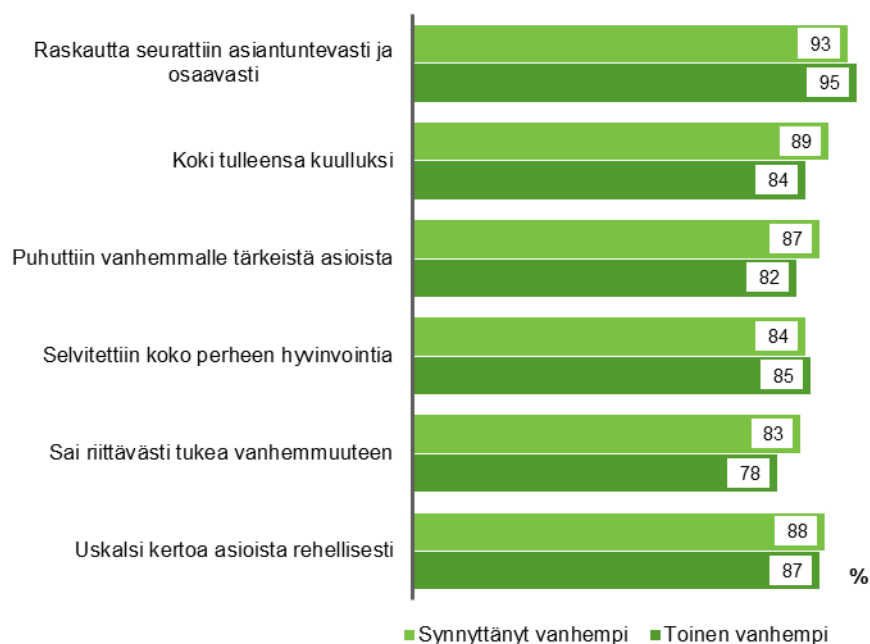
Kokemukset neuvolapalveluista

Äitiysneuvola

Synnyttäneistä vanhemmista 79 prosenttia kertoi, että heillä oli raskausaikana ollut useimmiten äitiysneuvolakäynneillä sama terveydenhoitaja tai kättilö, mutta 10 prosentin mielestä terveydenhoitaja oli vaihtunut liian usein. Vain kahdeksalle prosentille synnyttäneistä vanhemmista oli tarjottu kotikäyntiä raskausaikana: neljälle prosentille synnyttäneistä, joilla oli ennestään lapsia ja 12 prosentille niistä, joilla vauva oli ensimmäinen lapsi. Toisaalta peräti 89 prosenttia synnyttäneistä vanhemmista vastasi, ettei kotikäyntiä ollut tarjottu, mutta vanhempi ei olisi sitä tarvinnutkaan. Toisista vanhemmista 84 prosenttia oli osallistunut ainakin yhdelle äitiysneuvolakäynnille.

Molemmilta vanhemmilta tiedusteltiin kuudella väittämällä, mitä mieltä he olivat asiakaslähtöisyyden toteutumisesta raskausaikana äitiysneuvolassa. Molemmat äitiysneuvolakäynneille osallistuneet vanhemmat olivat varsin tyytyväisiä eri osa-alueisiin. Yleisimmin vanhemmat olivat tyytyväisiä raskauden seurantaan, sillä synnyttäneistä vanhemmista 93 ja toisista vanhemmista 95 prosenttia oli täysin samaa tai samaa mieltä siitä, että seuranta oli asiantuntevaa ja osaavaa. Vaikka tuen saanti vanhemmuuteen arvioitiin heikoimmaksi osa-alueeksi, oli 83 prosenttia synnyttäneistä ja 77 prosenttia toisista vanhemmista täysin samaa tai samaa mieltä siitä, että tukea vanhemmuuteen sai riittävästi. (Kuvio 9.) Synnyttäneistä vanhemmista 63 ja toisista vanhemmista 68 prosentin mielestä äitiysneuvolakäynnit olivat toteutuneet kokonaisuutena asiakaslähtöisesti (Kuvio 1). Vuoden 2017 pilotitutkimukseen verrattuna kokemukset asiakaslähtöisyydestä olivat jonkin verran laskeutuneet lukuun ottamatta arviota raskauden seurannasta (Klemetti ym. 2018).

Kuvio 9. Vanhempien näkemys asiakaslähtöisyyden toteutumisesta raskausaikana äitiysneuvolassa 2020, %

Lastenneuvolakäyntien toteutumisen kokonaisuutena asiakaslähtöisesti

Kuvaa vanhempien näkemystä lastenneuvolakäyntien toteutumisesta, mistä tässä käytetään termiä asiakaslähtöisyys.

Kysymys: Miten seuraavat asiat ovat toteutuneet vauvan neuvolakäynneillä?

Kysymyksen osiot: 1) vauvan terveystä, kasvua ja kehitystä seurattu asiantuntevasti ja osaavasti, 2) kerrottu riittävästi rokotuksista, 3) kerrottu riittävästi rokotuksilla ehkäistävistä taudeista, 4) puhuttu vanhemmalle tärkeistä asioista, 5) kuunneltu riittävästi, mitä vanhemmalla ollut sanottavana, 6) selvitetty koko perheen hyvinvointia, 7) annettu riittävästi tukea vanhemmuuteen, 8) uskaltanut kertoa asioista rehellisesti.

Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä.

Summaindikaattori on määritelty niin, että vanhemman mielestä lastenneuvolakäynnit ovat toteutuneet kokonaisuutena asiakaslähtöisesti, kun vanhempi ilmoittaa kaikkiin osioihin vaihtoehdon 1 tai 2. Näin ollen kokonaisarvio on selvästi alhaisempi kuin arvio yksittäisen osa-alueen toteutumisesta.

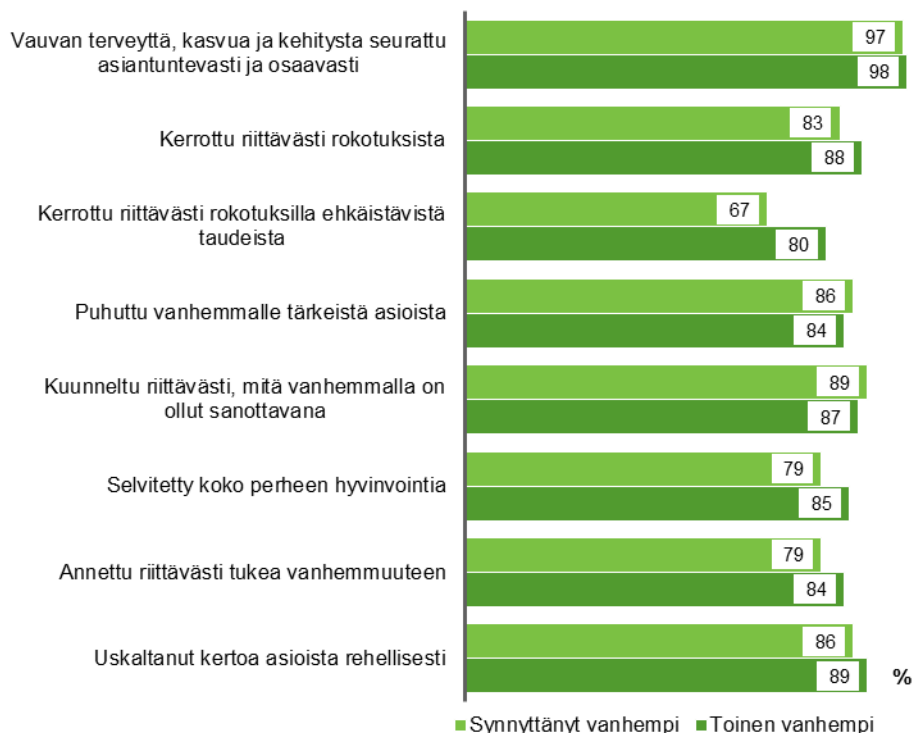
Lastenneuvola

Osalla perheistä ensimmäiset lastenneuvolakäynnit toteutuivat ennen koronaepidemiaa, joten ensimmäisinä kyselyyn vastanneilla vanhemmilla oli koronaepidemian aikaisista käynneistä vain vähän kokemuksia.

Lastenneuvolasta tarjottiin synnytyksen jälkeen kotikäyntiä 72 prosentille synnyttäneistä vanhemmista: 63 prosentille synnyttäneistä, joilla oli ennestään lapsia ja 82 prosentille niistä, joilla vauva oli ensimmäinen lapsi. Vanhemmista 20 prosenttia vastasi, ettei kotikäyntiä ollut tarjottu, mutta vanhempi ei olisi sitä tarvinnutkaan. Synnyttäneistä vanhemmista 99 prosenttia ja toisista vanhemmista 74 prosenttia oli osallistunut lastenneuvolakäynnille vauvan kanssa.

Molemmilta lastenneuvolakäynneille osallistuneilta vanhemmilla tiedusteltiin kahdeksalla väittämällä vauvan neuvolakäyntien asiakaslähtöisyyttä. Yleisimmin vanhemmat olivat tyytyväisiä vauvan terveyden, kasvun ja kehityksen seurantaan, sillä synnyttäneistä vanhemmista 97 ja toisista vanhemmista 98 prosenttia oli täysin samaa tai samaa mieltä siitä, että seuranta oli asiantuntevaa ja osaavaa. Heikoimmaksi osa-alueeksi vanhemmat arvioivat rokotuksilla ehkäistävistä taudeista kertomisen, sillä 67 prosenttia synnyttäneistä ja 80 prosenttia toisista vanhemmista oli täysin samaa tai samaa mieltä siitä, että asiasta oli kerrottu riittävästi. (Kuvio 10.) Kokonaisuutena lastenneuvolakäyntejä asiakaslähtöisenä piti 50 prosenttia synnyttäneistä ja 61 prosenttia toisista vanhemmista (Kuvio 1). Verrattuna vuoden 2017 vauvaperheiden pilottitutkimukseen, synnyttäneiden vanhempien kokemus asiakaslähtöisyydestä oli joissakin osa-alueissa hieman laskenut. Toisten vanhempien erot olivat varsin pieniä. (Klemetti ym. 2018.) Nelivuotiaiden lasten vanhemmat vuonna 2018 olivat yleisemmin täysin samaa tai samaa mieltä siitä, että lastenneuvolassa oli puhuttu heille tärkeistä asioista ja harvemmin siitä, miten neuvolakäynneillä oli selvitetty koko perheen hyvinvointia ja annettu tukea vanhemmuuteen.

Kuvio 10. Vanhempien näkemys lastenneuvolakäyntien asiakaslähtöisyydestä 2020, %

Koronaepidemia vauvaperheiden arjessa

Koronaepidemiaa ja sen rajoittamistoimien vaikutuksia koskevat kysymykset lisättiin kyselylomakkeeseen 31.7.2020. Näihin kysymyksiin vastasi 4574 synnyttäneitä ja 2996 toista vanhempaa (yhteensä 7570 vanhempaa). Vastausaktiivisuudet olivat synnyttäneillä vanhemmilla 49,6 prosenttia ja toisilla vanhemmilla 35,7 prosenttia.

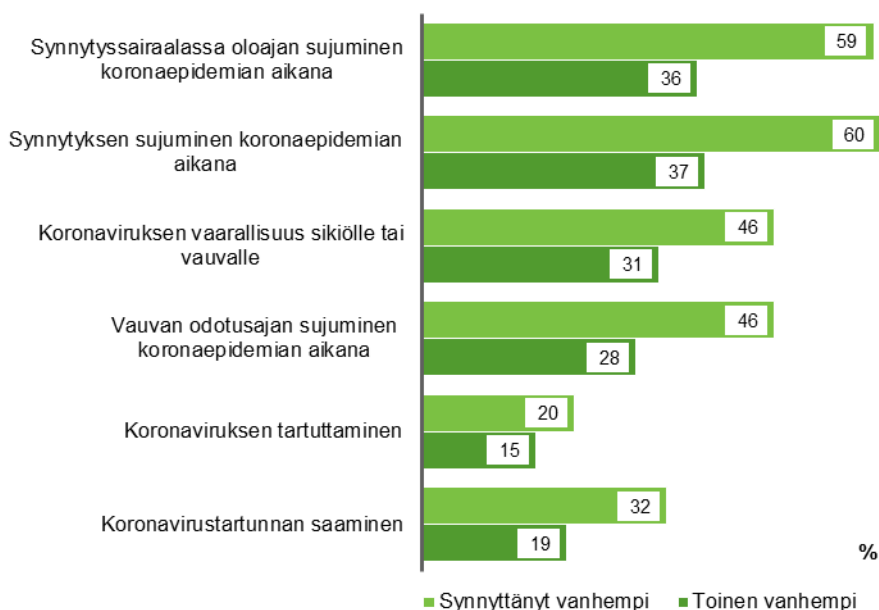
Koronaepidemiaan liittyvät huolet

Vauvaperheissä yleisimmät koronaepidemiaan liittyvät huolet olivat synnytyksen ja synnytys sairaalassa oloajan sujuminen koronaepidemian aikana. Synnytyksen sujumisesta huolissaan oli 60 prosenttia synnyttäneistä ja 37 prosenttia toisista vanhemmista. Synnytys sairaalassa oloajan sujuminen huoletti lähes yhtä usein: huolissaan oli 59 prosenttia synnyttäneistä ja 36 prosenttia toisista vanhemmista. (Kuvio 11.)

Vanhempia huolestutti myös koronaviruksen vaarallisuus sikiölle tai vauvalle (46 % synnyttäneistä ja 31 % toisista vanhemmista) ja vauvan odotusajan sujuminen koronaepidemian aikana (46 % ja 28 %). (Kuvio 11.)

Koronavirustartunnan saamisesta huolissaan oli 32 prosenttia synnyttäneistä ja 19 prosenttia toisista vanhemmista. Siitä, että itse tartuttaa koronaviruksen, oli huolissaan 20 prosenttia synnyttäneistä ja 15 prosenttia toisista vanhemmista. (Kuvio 11.) THL:n serologisen, työikäisille suunnatun tutkimuksen mukaan 46 prosenttia kyselyyn syys-lokakuussa 2020 vastanneista oli huolissaan siitä, että joku läheinen saa koronavirustartunnan ja 33 prosenttia siitä, että itse saa tartunnan (Suvisaari ym. 2020).

Kuvio 11. Koronaepidemiaan liittyvät huolet 2020, %

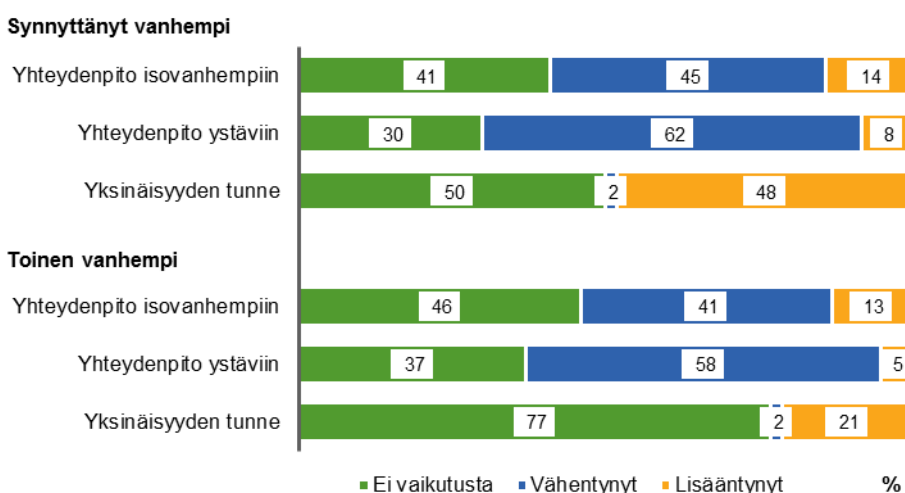

Koronaepidemian vaikutukset vauvaperheiden elämään

Koronaepidemian takia yhteydenpito vauvan isovanhempiin oli vähentynyt 45 prosentilla synnyttäneistä vanhemmista ja 41 prosentilla toisista vanhemmista. Yhteydenpito ystäviin oli vähentynyt 62 prosentilla synnyttäneistä ja 58 prosentilla toisista vanhemmista. (Kuvio 12.) THL:n serologisen, työikäisille suunnatun tutkimuksen mukaan yhteydenpito ystäviin ja sukulaisiin väheni 57 prosentilla kyselyyn syys-lokakuussa 2020 vastanneista (Lundqvist ym. 2020).

Yksinäisyyden tunne oli lisääntynyt 48 prosentilla synnyttäneistä ja 21 prosentilla toisista vanhemmista. (Kuvio 12.) THL:n FinSote-tutkimuksen ennakkotietojen mukaan yksinäisyyden tunne lisääntyi 32 prosentilla (Parikka ym. 2020) ja serologisen tutkimuksen mukaan 26 prosentilla syys-lokakuussa 2020 vastanneista (Lundqvist ym. 2020).

Kuvio 12. Koronaepidemian vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin ja yksinäisyyden tunteeseen 2020, %

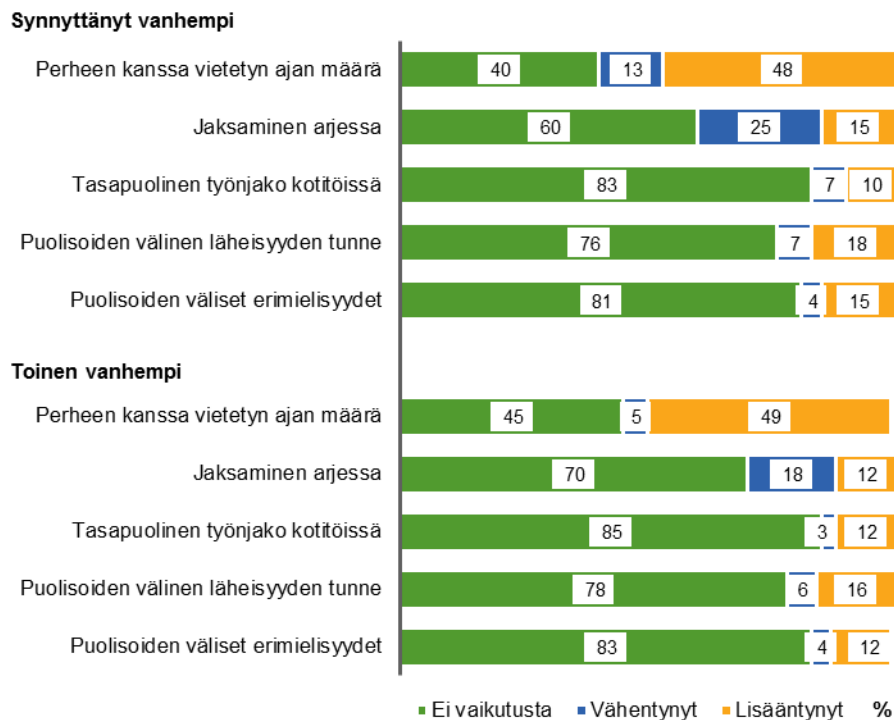
Koronaepidemia lisäsi perheen kanssa vietetyn ajan määrää molempien vanhempien mielestä lähes joka toisessa perheessä: synnyttäneistä vanhemmista 48 prosenttia ja toisista vanhemmista 49 prosenttia mukaan. (Kuvio 13.) THL:n serologisen, työikäisille suunnatun tutkimuksen mukaan perheen kanssa vietetty aika lisääntyi 40 prosentilla syys-lokakuussa 2020 kyselyyn vastanneista (Lundqvist ym. 2020).

Vanhemmista suurin osa koki, ettei koronaepidemiolla ollut vaikutusta jaksamiseen arjessa (synnyttäneet 60 % ja toiset vanhemmat 70 %). Toisaalta 25 prosenttia synnyttäneistä ja 18 prosenttia toisista vanhemmista koki jaksamisen vähentyneen. Osa (15 % ja 12 %) koki jaksamisen sen sijaan lisääntyneen. (Kuvio 13.)

Kotitöiden tasapuoliseen työnjakoon koronaepidemiolla ei ollut valtaosan mielestä vaikutusta: synnyttäneistä vanhemmista 83 prosenttia ja toisista vanhemmista 85 prosenttia mukaan. (Kuvio 13.)

Valtaosa vanhemmista koki, ettei koronaepidemiolla ollut vaikutusta puolisoiden väliseen läheisyyden tunteeseen (76 % synnyttäneet ja 78 % toiset vanhemmat) tai erimielisyyksiin (81 % ja 83 %). Synnyttäneistä vanhemmista seitsemän ja toisista vanhemmista kuusi prosenttia koki läheisyyden tunteen koronaepidemian takia vähentyneen. Toisaalta synnyttäneistä vanhemmista 18 prosenttia ja toisista vanhemmista 16 prosenttia koki läheisyyden tunteen lisääntyneen. Puolisoiden väliset erimielisyydet olivat vähentyneet neljän prosenttia ja lisääntyneet vähän useammin synnyttäneiden (15 %) kuin toisten vanhempien mielestä (12 %). (Kuvio 13.) THL:n serologisen, työikäisille suunnatun tutkimuksen mukaan läheisyyden tunne muihin ihmisiin vähentyi 21 prosentilla syys-lokakuussa 2020 kyselyyn vastanneista. Perheen sisäiset erimielisyydet lisääntyivät 14 prosentilla ja vähentyivät yhdeksällä prosentilla vastanneista. (Lundqvist ym. 2020.)

Kuvio 13. Koronaepidemian vaikutukset perheen arkielämään ja parisuhteeseen 2020, %

Käsitteet ja määritelmät

Synnyttänyt vanhempi: Nainen, jonka vauvan toinen vanhempi DVV:n otostiedostossa on mies tai jonka vauvalle ei otostiedostossa ole muita vanhempia. Jos otostiedoston mukaan perheessä on kaksi naispuolista vanhempaa, lähetettiin perheeseen molempien vanhempien lomakkeet, joissa pyydettiin vastaamaan itselle soveltuviin kysymyksiin.

Toinen vanhempi: Kaikki miehet DVV:n otostiedostossa riippumatta siitä, onko vauvalle tiedostossa muita vanhempia. Jos otostiedoston mukaan perheessä on kaksi naispuolista vanhempaa, lähetettiin perheeseen molempien vanhempien lomakkeet, joissa pyydettiin vastaamaan itselle soveltuviin kysymyksiin.

---

www.thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/vauvaperheiden-hyvinvointi

---

Kirjallisuutta

Aunola K, Sorkkila M, Tolvanen A, Tassoul A, Mikolajzak M & Roskam I. (2020). Development and Validation of the Brief Parental Burnout scale (BPBs). Manuscript under review.

Berwick D, Murphy J, Goldman P, Ware J, Barsky A & Weinstein M. 1991. Performance of a five-item mental health screening test. *Medical Care*, 29, 169-17. [Viitattu 2021-02-22.] Saatavissa: <http://dx.doi.org/10.1097/00005650-199102000-00008>

Brockington I, Fraser C & Wilson D. 2006. The Postpartum Bonding Questionnaire: a validation. *Arch Womens Ment Health* 9, 233-242. [Viitattu 2021-02-22.] Saatavissa: <https://doi.org/10.1007/s00737-006-0132-1>

Cuijpers P, Smits N, Donker T, ten Have M & de Graaf R. 2009. Screening for mood and anxiety disorders with the five-item, the three-item, and the two-item Mental Health Inventory. *Psychiatry Res*, 168(3), 250-255. [Viitattu 2021-02-22.] Saatavissa: <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2008.05.012>

Klemetti R, Vuorenmaa M, Ikonen R, Hedman L, Ruuska T, Kivimäki H, Rajala R. Mitä vauvaperheille kuuluu?: LTH -tutkimuksen 3-4-kuukautisten vauvojen ja heidän perheidensä pilottitutkimuksen perusraportti. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpaperi: 2018_018. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-121-8>

Lundqvist AM, Haario P, Härkänen T, Koponen P, Koskinen S, Männistö S, Kaartinen N, Partonen T. Arkielämä ja elintavat. Julkaisussa: Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen Asiantuntija-arvio, syksy 2020. Kestilä L, Härmä V ja Rissanen P (toim.). Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 14 / 2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-578-0>

Parikka S, Ikonen J, Koskela T, Hedman L, Kilpeläinen H, Aalto A-M, Sainio P, Ilmarinen K, Holm M & Lundqvist A. Koronan vaikutukset vaihtelevat alueittain - eroja myös ikäänntyneillä sekä toimintarajoitteisilla verrattuna muuhun väestöön. Kansallisen FinSote-tutkimuksen ennakkotuloksia syksyllä 2020. Verkkojulkaisu: thl.fi/finsote

Pietikäinen JT, Polo-Kantola P, Pölkki P, Saarenpää-Heikkilä O, Paunio T & Paavonen EJ. 2019. Sleeping problems during pregnancy a risk factor for postnatal depressiveness. *Arch Womens Ment Health*, 22, 327-337 [Viitattu 2021-02-22.] Saatavissa: <https://doi.org/10.1007/s00737-018-0903-5>

Radloff LS. 1977. CES-D scale: A self report depression scale for research in the general populations. *Applied Psychological Measurement*, 1, 385-401. [Viitattu 2021-02-22.] Saatavissa: <https://doi.org/10.1177%2F014662167700100306>

Suvisaari J, Lundqvist AM, Linnaranta O, Haravuori H, Lukkala T, Winter S, Sarajärvi K. Mieliala ja epidemiatilanteeseen liittyvät huolet. Julkaisussa: Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen Asiantuntija-arvio, syksy 2020. Kestilä L, Härmä V ja Rissanen P (toim.). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 14 / 2020. . <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-578-0>

Vuoremaa M. Pienten lasten ja heidän perheidensä hyvinvointi 2018, [Tilastoraportti 10/2019](#) 7.5.2019. THL.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1a:

Tilastokeskuksen erillisaineisto ja Digi- ja väestötietotietovirastosta (DVV) saatu otos, 25.11.2019–16.2.2020 ja 20.4.–12.7.2020 välisenä aikana vauvan saaneet vanhemmat sukupuolen mukaan

Liitetaulukko 1b:

Tilastokeskuksen erillisaineisto ja Digi- ja väestötietotietovirastosta (DVV) saatu otos, 25.11.2019–16.2.2020 ja 20.4.–12.7.2020 välisenä aikana vauvan saaneet vanhemmat yhteensä

Liitetaulukko 2a:

Vastausaktiivisuus vastaustavan ja taustatekijöiden mukaan Finlapset 2020 -kyselyssä, synnyttäneet vanhemmat

Liitetaulukko 2b:

Vastausaktiivisuus vastaustavan ja taustatekijöiden mukaan Finlapset 2020 -kyselyssä, toiset vanhemmat

Liitetaulukko 2c:

Vastausaktiivisuus vastaustavan ja taustatekijöiden mukaan Finlapset 2020 -kyselyssä, vanhemmat yhteensä

Liitetaulukko 3:

Vastanneet vanhemmat koulutuksen mukaan Finlapset 2020 -kyselyssä ja vertailu Tilastokeskuksen erillisaineiston koulutusjakaumaan.

Liitetaulukko 4a:

Vastanneet ja vastaamattomat vanhemmat taustatekijöiden mukaan FinLapset 2020 -kyselyssä, synnyttäneet ja toiset vanhemmat

Liitetaulukko 4b:

Vastanneet ja vastaamattomat vanhemmat taustatekijöiden mukaan FinLapset 2020 -kyselyssä, vanhemmat yhteensä

Laatuseloste

Vauvaperheiden hyvinvointi – FinLapset 2020

Tilastotietojen relevanssi

Vauvaperheiden hyvinvointi – FinLapset 2020 tilastoraportin tulokset perustuvat FinLapset -kyselytutkimuksen vuonna 2020 toteutettuun tiedonkeruuseen. Tarkastelussa ovat noin 3–6 kuukauden ikäisten vauvojen vanhemmat. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksien (THL) toteuttaa FinLapset -kyselytutkimuksen.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävänä on seurata väestön terveyttä ja hyvinvointia. FinLapset -kyselytutkimus toteuttaa tätä tehtävää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä osalta. Tietoa kerätään lapsiperheiden hyvinvoinnista, terveydestä ja toimintakyvystä, elintavoista, kasvu ympäristön turvallisuudesta, sekä palvelujen ja tuen tarpeesta, saatavuudesta ja riittävydestä.

Tietoa voidaan hyödyntää lapsiperheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen suunnittelussa, toteutuksessa, arvioinnissa ja raportoinnissa sekä lapsiperhepalvelujen suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä kunnissa, maakunnissa sekä kansallisella tasolla. Tuloksia voidaan hyödyntää myös valtakunnallisen ohjauksen seurannassa ja politiikkapäätösten arvioinnissa.

Menetelmäkuvaus

FinLapset -kyselytutkimus toteutettiin koko maassa ja se kohdistui 3–6 kuukauden ikäisiin vauvoihin ja 4-vuotiaisiin lapsiin perheeseen.

FinLapset -kyselytutkimus käynnistettiin nimellä Lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut (LTH) -tutkimus. Vuonna 2017 toteutettiin vauvaperheiden terveyttä, hyvinvointia ja palveluja koskeva pilottitutkimus kuuden maakunnan alueella. Vuonna 2018 toteutettiin ensimmäinen 4-vuotiaisiin lapsiin perheeseen kohdistuva kansallinen tiedonkeruu ja tähän ikäryhmään keskittyvä tilastoraportti julkaistiin vuonna 2019. Vuonna 2018 perheitä pyydettiin osallistumaan tutkimukseen lapsen terveystarkastuksen yhteydessä lastenneuvolassa ja tietoa kerättiin myös lastenneuvolan terveydenhoitajilta.

Vuodesta 2020 alkaen tiedonkeruu on toteutettu vain vanhemmille suunnattuna postikyselynä. Jatkossa vauvojen ja 4-vuotiaiden lasten perheiden tiedonkeruut on tavoitteena toteuttaa joka neljäs vuosi, seuraavan kerran vuonna 2024.

Vuoden 2020 tiedonkeruun kohderyhmään kuuluvien vauvojen vanhempien henkilötiedot poimittiin Digi- ja väestötietoviraston (DVV) väestötietojärjestelmästä. Poimintakriteeriksi määriteltiin kaikkien niiden pyydetyillä aikaväleillä syntyneiden vauvojen huoltajien tiedot, joilla oli vakinainen osoite. Tiedot sisälsivät vauvan henkilötunnuksen sekä vanhemman nimi- ja osoitetiedot, syntymävuoden ja -valtion, sukupuolen, siviilisäädyn ja äidinkielen sekä otoksesta neljä alkaen myös asiointikielen. Tiedot eivät sisältäneet vanhemman henkilötunnusta.

Vuoden 2020 tiedonkeruussa tehtiin kuusi erillistä kokonaisotospoimintaa: kolme keväällä ja kolme syksyllä 2020. Jokainen poiminta sisälsi tietyn neljän viikon aikana syntyneiden vauvojen vanhempien tiedot. Vauvojen syntymäaika-avärit olivat: 25.11.2019–16.2.2020 (kevään otokset) ja 20.4.–12.7.2020 (syksyn otokset). Vanhempia lähestyttiin ensimmäisen kerran silloin, kun otoksen nuorin vauva oli 12 viikkoa ja vanhin 16 viikkoa.

Vauvan molemmille vanhemmille lähetettiin kaikki tutkimusmateriaali postitse ja henkilökohtaisena. Ensimmäiseksi vanhemmille lähetettiin kutsukirje, joka sisälsi osoitteen verkkolomakkeelle sekä henkilökohtaisen tunnuksen ja salasanan lomakkeelle kirjautumista varten. Kutsukirjeessä kerrottiin myös tutkimuksen tarkoituksesta, sisällöstä ja tietosuojasta sekä mahdollisuudesta osallistua arvontaan kyselyyn vastattaessa.

Tarvittaessa vanhemmille lähetettiin kolme muistutusta vastaamisesta. Ensimmäisen ja kolmannen muistutuksen yhteydessä lähetettiin paperinen kyselylomake. Jokainen muistutus sisälsi tunnuksen verkkolomakkeella vastaamiseen.

Tiedonkeruu käynnistyi 12.3.2020, jolloin ensimmäiseen otokseen kuuluville vanhemmille lähetettiin kutsukirje. Vanhempien lähestymiset toteutettiin 12.3–8.7.2020 (kevään kokonaisotokset) ja 5.8.–8.12.2020 (syksyn kokonaisotokset) välisenä aikana. Tutkimusaineistoon otettiin mukaan kaikki viimeistään 12.1.2021 palautuneet vastaukset. Tällöin viimeisen otoksen vanhin vauva oli kuuden kuukauden ikäinen.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvottiin lahjoituksena saatuja suomalaisia vauvanvaatteita. Arvontan tavoitteena oli lisätä vastausaktiivisuutta. Arvontaa varten haettiin ja saatiin lupa THL:n Tutkimuseettiseltä työryhmältä sekä THL:n johdolta. Arvonta tehtiin kuudessa osassa: ensimmäinen 27.4.2020 ja viimeinen 2.2.2021.

Vanhempien kyselylomakkeiden sisältö oli pääosin yhdenmukainen molemmille vanhemmille. Synnyttäneiden vanhemman lomakkeessa oli lisäksi kysymyksiä imetyksestä ja ehkäisystä ja toisen vanhemman lomakkeessa työn ja perheen yhteensovittamisesta. Molempien vanhempien kyselylomakkeisiin lisättiin 31.7.2020 kysymyksiä koronaepidemiasta (vastanneita yhteensä 7570, joista synnyttäneitä vanhempia 4574 ja toisia vanhempia 2996). Vanhemmilla oli mahdollisuus vastata kyselylomakkeeseen suomeksi, ruotsiksi, pohjoissaameksi, englanniksi, venäjäksi, somaliksi tai arabiaksi. Kyselylomakkeet ovat katsottavissa THL:n verkkosivulla thl.fi/finlapset.

Palautetut paperiset kyselylomakkeet tallennettiin optisesti. Optisen tallennuksen yhteydessä vastauksiin tehtiin loogiset tarkistukset ja myös ennalta annettujen ohjeiden mukaisia standardisointeja esimerkiksi virheellisesti vastattujen kohtien osalta. Tutkimusaineisto tarkistettiin mahdollisten virheiden, puutteiden ja epäloogisuuksien havaitsemiseksi. Verkkolomakkeiden vastaukset kerättiin THL:n lomakepalvelun kautta.

Vanhempien kyselytutkimusten tiedot tullaan yhdistämään lapsen henkilötunnuksen avulla rekistereistä saataviin tietoihin tietosisällön laajentamiseksi sitä mukaa, kun rekisteritiedot valmistuvat ja luvat saadaan rekisterinpitäjiltä. Käytettäviä rekistereitä ovat syntyneiden lasten rekisteri (3–6 kk), hoitoilmoitusrekisterit, epämuodostumarekisteri (4–v.) ja lastensuojelurekisteri (4–v.), Kelan lapselle myöntämät hoitotuki-, lääkeosto- ja lääkekorvaustiedot ja lapsen vuoksi myönnetty perhevapaat sekä Kanta-tiedot (lapselle kertyneet merkinnät Kantaan). Kysely- ja rekisteriaineiston yhdistettyjä tuloksia tullaan julkaisemaan erillisissä julkaisuissa. Tietosuojailmoitus on luettavissa THL:n verkkosivulla thl.fi/finlapset.

Tiedonkeruuta on THL:n lisäksi rahoitettu valtion lisätalousarviossa Covid 19 -tutkimukseen osoitetulla THL:n koordinoimalla rahoituksella.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Liitetaulukoissa 1a ja 1b on kuvattu Tilastokeskukselta tilatun erillisaineiston avulla DVV:ltä tilattujen kokonaisotosten kattavuutta. Tilastokeskuksen erillisaineisto sisältää vuoden 2020 tutkimusotoksia vastaavilla aikaväleillä syntyneiden vauvojen vanhempien lukumäärät ja ikäryhmittäiset koulutustiedot koko maassa ja alueittain aggregaattitasolla. Lakimuutoksesta johtuen lasten huolto- ja käsittely muuttui väestötietojärjestelmässä ja muutostyö oli DVV:llä otosten poimintojen aikana kesken, minkä takia suoramarkkinointikielto ja vanhemman asumisjärjestelyt vaikuttivat poimintaan. Vertailun perusteella DVV:n otosten kattavuus oli naisilla 87 prosenttia ja vaihteli maakunnissa 84–99 prosentin välillä. Miehillä vastaava osuus oli 81 prosenttia ja maakunnittainen vaihtelu välillä 77–90 prosenttia.

FinLapset 2020 -kyselytutkimuksen kuusi kokonaisotosta muodostuivat DVV:n toimittamista tietyin neljän viikon aikana syntyneiden vauvojen vanhempien tiedoista, joihin poimittiin lapsen kanssa samassa osoitteessa asuvat huoltajat, joilla ei ollut suoramarkkinointikieltoa. Kun DVV:n toimittamissa kokonaisotoksissa otettiin huomioon monikkoperheiden vanhemmat siten, että vanhempi oli mukana vain yhden kerran, muodostui tutkimusotos, jossa oli synnyttäneitä vanhempia 17 964 (53 %) ja toisia vanhempia 16 112 (47 %). Vastausaktiivisuus oli synnyttäneillä vanhemmilla 50 prosenttia ja toisilla vanhemmilla 36 prosenttia. Liitetaulukoissa 2a, 2b ja 2c on kuvattu vastausaktiivisuus vanhemmuuden, vastaustavan ja taustatekijöiden mukaan. Liitetaulukossa 3 on verrattu vastanneiden vanhempien koulutusta Tilastokeskukselta tilatun erillisaineiston koulutusjakaumaan.

Kyselylomakkeeseen vastasi yhteensä 8 977 synnyttänyttä ja 5 843 toista vanhempaa. Liitetaulukoissa 4a ja 4b on kuvattu vastaajien ja vastaamattomien lukumäärät ja osuudet taustatekijöiden mukaan.

Vauvoja tutkimusotoksen vanhemmilla oli yhteensä 19 382, joista tyttöjä oli 9 536 ja poikia 9 846. Monikkolasten vanhempia ohjeistettiin vastaamaan ensimmäisenä syntyneen vauvan osalta. Lasta koskevat rekisteritiedot tullaan yhdistämään ensimmäisenä syntyneeseen vauvaan. Vauvoista 14 694:llä (76 %) oli otoksessa kaksi vanhempaa, 3 270:llä (17 %) vain synnyttänyt vanhempi ja 1 418:lla (7 %) vauvalla vain toinen vanhempi.

Aineiston edustavuus

Tutkimukseen vastasi yhteensä 14 820 vanhempaa (Liitetaulukot 2a, 2b, 2c, 4a ja 4b). Verkkolomakkeella vastasi 10 088 (29,6 %) ja paperilomakkeella 4 732 (13,9 %) vanhempaa. Vastausaktiivisuudeksi saatiin synnyttäneillä vanhemmilla 50,0 ja toisilla vanhemmilla 36,3 prosenttia. Synnyttäneet vanhemmat osallistuivat tutkimukseen toisia vanhempia useammin (50,0 % vrt. 36,3 %). Vastausaktiivisuus vaihteli ikäryhmittäin, sillä tutkimukseen osallistuivat eniten 30–39-vuotiaat. Vastausaktiivisuus vaihteli myös alueiden välillä (40–49 %). Aktiivisimmin vastattiin Etelä-Karjalassa ja Pirkanmaalla (49 %). Pienimmät vastausaktiivisuudet olivat Etelä-Pohjanmaalla ja Kainuussa (40 % ja 41 %). Vanhemman syntymämaan mukaan tarkasteltuna vastausaktiivisuus oli Suomessa syntyneillä 46 prosenttia ja muualla kuin Suomessa syntyneillä 32 prosenttia. (Liitetaulukot 2a, 2b, 2c, 4a ja 4b.)

Vanhempien koulutusta verrattiin Tilastokeskukselta tilattuun erillisaineistoon, joka sisälsi v. 2020 tutkimusotoksia vastaavilla aikaväleillä syntyneiden vauvojen vanhempien aggregaattitason tiedot. Erillisaineistossa monikkoperheiden vanhemmat aiheuttavat ylipiteittoa, sillä aineistoon poimittiin kaikkien määritellyllä aikavälillä syntyneiden vauvojen vanhemmat huomioimatta sitä, onko vanhemmalle syntynyt yksi tai useampia vauvoja. Vanhemmat, joilla on perusasteen tai toisen asteen tutkinto vastasivat harvemmin kuin vanhemmat, joilla on ammattikorkeakoulu- tai korkeakoulututkinto. (Liitetaulukko 3.)

Vastaamatta jättäneistä synnyttäneistä vanhemmista alle 30-vuotiaita oli 40 prosenttia, 30–39-vuotiaita 54 prosenttia ja 40-vuotiaita tai sitä vanhempia 6 prosenttia. Toisilla vanhemmilla vastaavat luvut olivat 26, 58 ja 16 prosenttia. Keski-ikä oli vastaamatta jättäneillä synnyttäneillä vanhemmilla 31,0 (SD 5,5) ja toisilla vanhemmilla 33,7 (SD 6,2) vuotta. Ulkomaalaistaustaisia oli vastaamatta jättäneistä synnyttäneistä vanhemmista 22 prosenttia ja toisista vanhemmista 18 prosenttia. Vastaamatta jättäneiden keski-ikä ei poikennut vastanneiden keski-ikästä, mutta vastaamatta jättäneissä oli enemmän nuorempiin ikäluokkiin kuuluvia ja ulkomaalaistaustaisia vanhempia kuin vastanneissa vanhemmissa. (Liitetaulukot 4a ja 4b.)

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

FinLapset -kyselytutkimuksen perustulokset valmistuvat noin kahden kuukauden kuluessa tiedonkeruun loppumisesta.

Tietojen saatavuus, läpinäkyvyys ja selkeys

FinLapset -kyselytutkimuksen kansalliset, maakunta- ja kuntakohtaiset tulokset julkaistaan tilastokuutioina ja tulostiivisteinä THL:n tiiviste- ja kuutiokäyttöjärjestelmässä (TIKU) verkkosivulla: thl.fi/finlapsetkysely/tulokset. Tilastokuutioissa ja tulostiivisteissä julkaistaan myös indikaattorin muodostamisessa käytetyn kysymyksen vastausjakauma.

Tilastojen vertailukelpoisuus

FinLapset -kyselytutkimuksen tulokset raportoidaan indikaattoreina. Vauvaperheiden hyvinvointia kuvaavista indikaattoreista osa on yhdenmukaisia vuoden 2017 pilottitutki-

muksen ja osa vuoden 2018 nelivuotiaisiin lapsiin perheineen kohdistuneiden tiedonkeruiden indikaattoreiden kanssa. Koska tiedonkeruumenetelmät olivat osin erilaisia, vertailukelpoisuutta voidaan pitää vain suuntaa antavana.

Selkeys, eheys ja yhtenäisyys

FinLapset -kyselytutkimuksen tiedonkeruun lomakkeilla on pysyviä osia, joita voidaan täydentää harvemmin kerättävillä moduuleilla. Pysyviä osia ovat keskeiset lapsiperheiden hyvinvoinnin, terveyden ja palvelujen saatavuuden kysymykset. Tämä mahdollistaa tulevaisuudessa aikasarjojen muodostamisen ja ajassa tapahtuvien muutosten tarkastelun. Moduulien avulla voidaan tarkastella tarkemmin jotakin tiettyä aihealuetta tai lisätä kysymyksiä tarpeen mukaan ajankohtaisista ilmiöistä.

Liitetaulukko 1a. Tilastokeskuksen erillisaineisto* ja Digi- ja väestötietotietoviraston (DVV) väestötietojärjestelmästä poimittu otos, 25.11.2019–16.2.2020 ja 20.4.–12.7.2020 välisenä aikana vauvan saaneet vanhemmat sukupuolen mukaan

	Nainen				Mies			
	Tilasto- keskus*, N	DVV, alkupe- räinen otos, N	Erotus**, jonka seurauk- sena alipeitto, N	DVV- otoksen katta- vuus, %	Tilasto- keskus*, N	DVV, alkupe- räinen otos, N	Erotus**, jonka seurauk- sena alipeitto, N	DVV- otoksen katta- vuus, %
Koko aineisto	20 982	18 214	2 768	86,8 %	20 101	16 278	3 823	81,0
Kevät (25.11.2019–16.2.2020 syntyneiden vauvojen vanhemmat)	10 180	8 927	1 253	87,7 %	9 700	7 888	1 812	81,3
Syksy (20.4.–12.7.2020 syntyneiden vauvojen vanhemmat)	10 802	9 287	1 515	86,0 %	10 401	8 390	2 011	80,7
Maakunnittainen aineisto***								
Ahvenanmaa	110	109	1	99,1 %	109	97	12	89,0 %
Etelä-Karjala	353	318	35	90,1 %	342	277	65	81,0 %
Etelä-Pohjanmaa	685	618	67	90,2 %	666	567	99	85,1 %
Etelä-Savo	358	302	56	84,4 %	342	264	78	77,2 %
Kainuu	212	187	25	88,2 %	198	174	24	87,9 %
Kanta-Häme	555	488	67	87,9 %	544	429	115	78,9 %
Keski-Pohjanmaa	307	288	19	93,8 %	295	255	40	86,4 %
Keski-Suomi	994	877	117	88,2 %	954	793	161	83,1 %
Kymenlaakso	492	441	51	89,6 %	478	381	97	79,7 %
Lappi	593	524	69	88,4 %	569	468	101	82,2 %
Pirkanmaa	1 956	1 674	282	85,6 %	1 877	1 520	357	81,0 %
Pohjanmaa	761	723	38	95,0 %	738	662	76	89,7 %
Pohjois-Karjala	521	455	66	87,3 %	503	415	88	82,5 %
Pohjois-Pohjanmaa	1 894	1 676	218	88,5 %	1 848	1 569	279	84,9 %
Pohjois-Savo	849	743	106	87,5 %	817	661	156	80,9 %
Päijät-Häme	654	546	108	83,5 %	615	490	125	79,7 %
Satakunta	660	569	91	86,2 %	631	524	107	83,0 %
Uusimaa	7 231	6 163	1 068	85,2 %	6 772	5 377	1 395	79,4 %
Varsinais-Suomi	1 774	1 513	261	85,3 %	1 695	1 355	340	79,9 %

*Tilastokeskus 2020, erillisaineisto, joka sisältää v. 2020 tutkimusotoksia vastaavat vauvaperheiden vanhempien lukumäärät ja ikäryhmittäiset koulutustiedot. Poiminta on tehty siten, että monikkoperheiden vanhemmat aiheuttavat ylipeittoa.

**Lakimuutoksesta johtuen lasten huolto -käsittely muuttui väestötietojärjestelmässä ja muutostyö oli DVV:llä otosten poimintojen aikana kesken, minkä takia suoramarkkinointikielto ja vanhemman asumisjärjestelyt vaikuttivat poimintaan.

***Tilastokeskus 2020, erillisaineisto, maakunta-tieto puuttuu 23 naiselta ja 108 mieheltä.

Liitetaulukko 1b. Tilastokeskuksen erillisaineisto* ja Digi- ja väestötietotietoviraston (DVV) väestötietojärjestelmästä poimittu otos, 25.11.2019–16.2.2020 ja 20.4.–12.7.2020 välisenä aikana vauvan saaneet vanhemmat yhteensä

	Yhteensä			
	Tilastokeskus*, N	DVV, alkuperäinen otos, N	Erotus**, jonka seurauksena alipeitto, N	DVV-otoksen kattavuus, %
Koko aineisto	41 083	34 492	6 591	84,0 %
Kevät (25.11.2019–16.2.2020 syntyneiden vauvojen vanhemmat)	19 880	16 815	3 065	84,6 %
Syky (20.4.–12.7.2020 syntyneiden vauvojen vanhemmat)	21 203	17 677	3 526	83,4 %
Maakunnittainen aineisto***				
Ahvenanmaa	219	206	13	94,1 %
Etelä-Karjala	695	595	100	85,6 %
Etelä-Pohjanmaa	1 351	1 185	166	87,7 %
Etelä-Savo	700	566	134	80,9 %
Kainuu	410	361	49	88,0 %
Kanta-Häme	1 099	917	182	83,4 %
Keski-Pohjanmaa	602	543	59	90,2 %
Keski-Suomi	1 948	1 670	278	85,7 %
Kymenlaakso	970	822	148	84,7 %
Lappi	1 162	992	170	85,4 %
Pirkanmaa	3 833	3 194	639	83,3 %
Pohjanmaa	1 499	1 385	114	92,4 %
Pohjois-Karjala	1 024	870	154	85,0 %
Pohjois-Pohjanmaa	3 742	3 245	497	86,7 %
Pohjois-Savo	1 666	1 404	262	84,3 %
Päijät-Häme	1 269	1 036	233	81,6 %
Satakunta	1 291	1 093	198	84,7 %
Uusimaa	14 003	11 540	2 463	82,4 %
Varsinais-Suomi	3 469	2 868	601	82,7 %

*Tilastokeskus 2020, erillisaineisto, joka sisältää v. 2020 tutkimusotoksia vastaavat vauvaperheiden vanhempien lukumäärät ja ikäryhmittäiset koulutustiedot. Poiminta on tehty siten, että monikkoperheiden vanhemmat aiheuttavat ylipeittoa.

**Lakimuutoksesta johtuen lasten huolto -käsittely muuttui väestötietojärjestelmässä ja muutostyö oli DVV:llä otosten poimintojen aikana kesken, minkä takia suoramarkkinointikielto ja vanhemman asumisjärjestelyt vaikuttivat poimintaan.

***Tilastokeskus 2020, erillisaineisto, maakunta-tieto puuttuu 131 vanhemmalta.

Liitetaulukko 2a. Vastausaktiivisuus vastaustavan ja taustatekijöiden mukaan FinLapset 2020 -kyselyssä, synnyttäneet vanhemmat

Alue	Synnyttänyt vanhempi						
	Tutkimus- otos	Verkkolomake			Vastanneet Paperilomake		Yhteensä
	n	n	%	n	%	n	%
Kaikki	17 964	6 066	33,8 %	2 911	16,2 %	8 977	50,0 %
Kevät (25.11.2019–16.2.2020 syntyneiden vauvojen vanhemmat)	8 791	3 021	34,4 %	1 406	16,0 %	4 427	50,4 %
Syksy (20.4.–12.7.2020 syntyneiden vauvojen vanhemmat)	9 173	3 045	33,2 %	1 505	16,4 %	4 550	49,6 %
Vanhemman ikä							
Alle 30-vuotias	6 631	2 180	32,9 %	855	12,9 %	3 035	45,8 %
30–39-vuotias	10 169	3 520	34,6 %	1 831	18,0 %	5 351	52,6 %
40-vuotias tai vanhempi	1 164	366	31,4 %	225	19,3 %	591	50,8 %
Vanhemman syntymämaa							
Suomessa syntynyt	14 974	5 398	36,0 %	2 585	17,3 %	7 983	53,3 %
Muualla kuin Suomessa syntynyt	2 990	668	22,3 %	326	10,9 %	994	33,2 %
Vanhemman äidinkieli							
Suomi	14 124	5 066	35,9 %	2 442	17,3 %	7 508	53,2 %
Ruotsi	938	348	37,1 %	168	17,9 %	516	55,0 %
Venäjä	422	117	27,7 %	63	14,9 %	180	42,7 %
Viro	..	..	..	..	..	..	..
Somali	..	..	..	..	..	..	..
Arabia	251	50	19,9 %	31	12,4 %	81	32,3 %
Muut	1 778	436	24,5 %	169	9,5 %	605	34,0 %
Maakunta							
Ahvenanmaa	109					54	49,5 %
Etelä-Karjala	315					175	55,6 %
Etelä-Pohjanmaa	613					296	48,3 %
Etelä-Savo	298					143	48,0 %
Kainuu	186					90	48,4 %
Kanta-Häme	479					244	50,9 %
Keski-Pohjanmaa	285					146	51,2 %
Keski-Suomi	862					437	50,7 %
Kymenlaakso	431					209	48,5 %
Lappi	517					265	51,3 %
Pirkanmaa	1 638					904	55,2 %
Pohjanmaa	717					365	50,9 %
Pohjois-Karjala	446					232	52,0 %
Pohjois-Pohjanmaa	1 656					792	47,8 %
Pohjois-Savo	733					393	53,6 %
Päijät-Häme	540					275	50,9 %
Satakunta	565					296	52,4 %
Uusimaa	6 083					2 899	47,7 %
Varsinais-Suomi	1 491					762	51,1 %

Tutkimuksesta kieltäytyneet: 142 synnyttänyttä vanhempaa (67 keväällä ja 75 syksyllä) ilmoitti, ettei halua osallistua tutkimukseen. Heille ei lähetetty kieltäytymisilmoituksen jälkeen muistutuksia, mutta he ovat mukana tutkimusotoksessa.

..Esitetään ainoastaan yhteensä tulokset

Liitetaulukko 2b. Vastausaktiivisuus vastaustavan ja taustatekijöiden mukaan FinLapset 2020 -kyselyssä, toiset vanhemmat

Alue	Tutkimus- otos n	Verkkolomake n	Toinen vanhempi		Yhteensä		
			Vastanneet Paperilomake n	%	n	%	
Kaikki	16 112	4 022	25,0 %	1 821	11,3 %	5 843	36,3 %
Kevät (25.11.2019–16.2.2020 syntyneiden vauvojen vanhemmat)	7 796	1 989	25,5 %	887	11,4 %	2 876	36,9 %
Syksy (20.4.–12.7.2020 syntyneiden vauvojen vanhemmat)	8 316	2 033	24,4 %	934	11,2 %	2 967	35,7 %
Vanhemman ikä							
Alle 30-vuotias	3 921	893	22,8 %	377	9,6 %	1 270	32,4 %
30–39-vuotias	9 666	2 547	26,4 %	1 117	11,6 %	3 664	37,9 %
40-vuotias tai vanhempi	2 525	582	23,0 %	327	13,0 %	909	36,0 %
Vanhemman syntymämaa							
Suomessa syntynyt	13 440	3 473	25,8 %	1 577	11,7 %	5 050	37,6 %
Muulla kuin Suomessa syntynyt	2 672	549	20,5 %	244	9,1 %	793	29,7 %
Vanhemman äidinkieli							
Suomi	12 647	3 262	25,8 %	1 477	11,7 %	4 739	37,5 %
Ruotsi	924	242	26,2 %	129	14,0 %	371	40,2 %
Venäjä	263	59	22,4 %	34	12,9 %	93	35,4 %
Viro	..	..	..	..	..	..	..
Somali	..	..	..	..	..	..	..
Arabia	270	58	21,5 %	20	7,4 %	78	28,9 %
Muut	1 698	366	21,6 %	141	8,3 %	507	29,9 %
Maakunta							
Ahvenanmaa	97					38	39,2 %
Etelä-Karjala	274					113	41,2 %
Etelä-Pohjanmaa	564					176	31,2 %
Etelä-Savo	264					95	36,0 %
Kainuu	173					56	32,4 %
Kanta-Häme	425					157	36,9 %
Keski-Pohjanmaa	254					84	33,1 %
Keski-Suomi	782					292	37,3 %
Kymenlaakso	375					127	33,9 %
Lappi	461					159	34,5 %
Pirkanmaa	1 490					613	41,1 %
Pohjanmaa	655					255	38,9 %
Pohjois-Karjala	413					156	37,8 %
Pohjois-Pohjanmaa	1 553					530	34,1 %
Pohjois-Savo	657					247	37,6 %
Päijät-Häme	486					180	37,0 %
Satakunta	522					175	33,5 %
Uusimaa	5 329					1 906	35,8 %
Varsinais-Suomi	1 338					484	36,2 %

Tutkimuksesta kieltäytyneet: 142 toista vanhempaa (70 keväällä ja 72 syksyllä) ilmoitti, ettei halua osallistua tutkimukseen. Heille ei lähetetty kieltäytymisilmoituksen jälkeen muistutuksia, mutta he ovat mukana tutkimusotoksessa.

..Esitetään ainoastaan yhteensä tulokset

Liitetaulukko 2c. Vastausaktiivisuus vastaustavan ja taustatekijöiden mukaan FinLapset 2020 -kyselyssä, vanhemmat yhteensä

Alue	Tutkimus- otos n	Verkkolomake		Vastanneet Paperilomake		Yhteensä	
		n	%	n	%	n	%
Kaikki	34 076	10 088	29,6 %	4 732	13,9 %	14 820	43,5 %
Kevät (25.11.2019–16.2.2020 syntyneiden vauvojen vanhemmat)	16 587	5 010	30,2 %	2 293	13,8 %	7 303	44,0 %
Syksy (20.4.–12.7.2020 syntyneiden vauvojen vanhemmat)	17 489	5 078	29,0 %	2 439	13,9 %	7 517	43,0 %
Vanhemman ikä							
Alle 30-vuotias	10 552	3 073	29,1 %	1 232	11,7 %	4 305	40,8 %
30–39-vuotias	19 835	6 067	30,6 %	2 948	14,9 %	9 015	45,4 %
40-vuotias tai vanhempi	3 689	948	25,7 %	552	15,0 %	1 500	40,7 %
Vanhemman syntymämaa							
Suomessa syntynyt	28 414	8 871	31,2 %	4 162	14,6 %	13 033	45,9 %
Muulla kuin Suomessa syntynyt	5 662	1 217	21,5 %	570	10,1 %	1 787	31,6 %
Vanhemman äidinkieli							
Suomi	26 771	8 328	31,1 %	3 919	14,6 %	12 247	45,7 %
Ruotsi	1 862	590	31,7 %	297	16,0 %	887	47,6 %
Venäjä	685	176	25,7 %	97	14,2 %	273	39,9 %
Viro	344	59	17,2 %	35	10,2 %	94	27,3 %
Somali	417	25	6,0 %	23	5,5 %	48	11,5 %
Arabia	521	108	20,7 %	51	9,8 %	159	30,5 %
Muut	3 476	802	23,1 %	310	8,9 %	1 112	32,0 %
Maakunta							
Ahvenanmaa	206					92	44,7 %
Etelä-Karjala	589					288	48,9 %
Etelä-Pohjanmaa	1 177					472	40,1 %
Etelä-Savo	562					238	42,3 %
Kainuu	359					146	40,7 %
Kanta-Häme	904					401	44,4 %
Keski-Pohjanmaa	539					230	42,7 %
Keski-Suomi	1 644					729	44,3 %
Kymenlaakso	806					336	41,7 %
Lappi	978					424	43,4 %
Pirkanmaa	3 128					1 517	48,5 %
Pohjanmaa	1 372					620	45,2 %
Pohjois-Karjala	859					388	45,2 %
Pohjois-Pohjanmaa	3 209					1 322	41,2 %
Pohjois-Savo	1 390					640	46,0 %
Päijät-Häme	1 026					455	44,3 %
Satakunta	1 087					471	43,3 %
Uusimaa	11 412					4 805	42,1 %
Varsinais-Suomi	2 829					1 246	44,0 %

Tutkimuksesta kieltäytyneet: 284 toista vanhempaa (137 keväällä ja 147 syksyllä) ilmoitti, ettei halua osallistua tutkimukseen. Heille ei lähetetty kieltäytymisilmoituksen jälkeen muistutuksia, mutta he ovat mukana tutkimusotoksessa.

Liitetaulukko 3. Vastanneet vanhemmat koulutuksen mukaan Finlapset 2020 -kyselyssä ja vertailu Tilastokeskuksen erillisaineiston koulutusjakaamaan

	Nainen		Mies		Yhteensä	
	TK*	FL-kysely	TK*	FL-kysely	TK*	FL-kysely
Koulutusryhmä** (21–35-vuotiaat)						
Peruskoulu tai vähemmän	13,6 %	3,8 %	15,0 %	5,5 %	14,2 %	4,4 %
Vähintään toisen asteen tutkinto	43,2 %	38,8 %	53,4 %	47,1 %	47,7 %	41,7 %
Ammattikorkeakoulu- tai alempi korkeakoulututkinto	27,2 %	34,2 %	18,8 %	26,3 %	23,5 %	31,4 %
Ylempi ammatti- tai korkeakoulututkinto	16,1 %	23,2 %	12,9 %	21,2 %	14,6 %	22,5 %
Koulutusryhmä** (36-vuotiaat ja vanhemmat)						
Peruskoulu tai vähemmän	9,0 %	2,6 %	14,6 %	5,8 %	12,4 %	4,2 %
Vähintään toisen asteen tutkinto	30,4 %	24,3 %	43,6 %	36,7 %	38,4 %	30,5 %
Ammattikorkeakoulu- tai alempi korkeakoulututkinto	29,3 %	32,4 %	19,7 %	26,9 %	23,6 %	29,7 %
Ylempi ammatti- tai korkeakoulututkinto	31,3 %	40,7 %	22,0 %	30,6 %	25,7 %	35,6 %
Koulutusryhmä** (ikäluokat yhteensä)						
Peruskoulu tai vähemmän	12,5 %	3,5 %	14,8 %	5,6 %	13,6 %	4,3 %
Vähintään toisen asteen tutkinto	40,1 %	35,4 %	49,7 %	43,3 %	44,8 %	38,5 %
Ammattikorkeakoulu- tai alempi korkeakoulututkinto	27,7 %	33,8 %	19,1 %	26,5 %	23,5 %	30,9 %
Ylempi ammatti- tai korkeakoulututkinto	19,7 %	27,3 %	16,3 %	24,6 %	18,0 %	26,3 %

*Tilastokeskus 2020, erillisaineisto, tarkastelu vanhemman sukupuolen mukaan, koulutusryhmätarkastelussa ikärajaus 20-vuotiaat ja vanhemmat, poiminta tehty siten, että monikkoperheiden vanhemmat aiheuttavat ylipiteittoa.

**Tilastokeskus 2020, erillisaineisto, koulutustiedot ovat tilastovuodelta 2019.

Liitetaulukko 4a. Vastanneet ja vastaamattomat vanhemmat taustatekijöiden mukaan FinLapset 2020 -kyselyssä, synnyttäneet ja toiset vanhemmat

	Synnyttänyt vanhempi				Toinen vanhempi			
	Vastaamattomat		Vastanneet		Vastaamattomat		Vastanneet	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kaikki	8 987		8977		10269		5843	
Vanhemman ikä (ka, SD)	31,0	5,5	31,6	5,2	33,7	6,2	33,9	5,8
Alle 30-vuotias	3 596	40,0 %	3 035	33,8 %	2 651	25,8 %	1 270	21,7 %
30–39-vuotias	4 818	53,6 %	5 351	59,6 %	6 002	58,4 %	3 664	62,7 %
40-vuotias tai vanhempi	573	6,4 %	591	6,6 %	1 616	15,7 %	909	15,6 %
Vanhemman koulutus (vähintään 20-vuotias)*								
Peruskoulu tai vähemmän			339	3,8 %			326	5,6 %
Vähintään toisen asteen tutkinto			3 154	35,5 %			2 525	43,4 %
Ammattikorkeakoulu- tai alempi korkeakoulututkinto			2 985	33,6 %			1 539	26,4 %
Ylempi ammatti- tai korkeakoulututkinto			2 417	27,2 %			1 430	24,6 %
Lasten määrä**								
Vauva on perheen ainoa lapsi			4 142	46,3 %			2 836	48,9 %
Perheessä on vauvan lisäksi myös muita lapsia			4 795	53,7 %			2 958	51,1 %
Vanhemman syntymämaa								
Suomessa syntynyt	6 991	77,8 %	7 983	88,9 %	8 390	81,7 %	5 050	86,4 %
Muulla kuin Suomessa syntynyt	1 996	22,2 %	994	11,1 %	1 879	18,3 %	793	13,6 %
Vanhemman äidinkieli								
Suomi	6 616	73,6 %	7 508	83,6 %	7 908	77,0 %	4 739	81,1 %
Ruotsi	422	4,7 %	516	5,7 %	553	5,4 %	371	6,3 %
Venäjä	242	2,7 %	180	2,0 %	170	1,7 %	93	1,6 %
Viro	..	..	..	..	..	..	..	..
Somali	..	..	..	..	..	..	..	..
Arabia	170	1,9 %	81	0,9 %	192	1,9 %	78	1,3 %
Muut	1 173	13,1 %	605	6,7 %	1 191	11,6 %	507	8,7 %
Maakunta								
Ahvenanmaa	55	0,6 %	54	0,6 %	59	0,6 %	38	0,7 %
Etelä-Karjala	140	1,6 %	175	1,9 %	161	1,6 %	113	1,9 %
Etelä-Pohjanmaa	317	3,5 %	296	3,3 %	388	3,8 %	176	3,0 %
Etelä-Savo	155	1,7 %	143	1,6 %	169	1,6 %	95	1,6 %
Kainuu	96	1,1 %	90	1,0 %	117	1,1 %	56	1,0 %
Kanta-Häme	235	2,6 %	244	2,7 %	268	2,6 %	157	2,7 %
Keski-Pohjanmaa	139	1,5 %	146	1,6 %	170	1,7 %	84	1,4 %
Keski-Suomi	425	4,7 %	437	4,9 %	490	4,8 %	292	5,0 %
Kymenlaakso	222	2,5 %	209	2,3 %	248	2,4 %	127	2,2 %
Lappi	252	2,8 %	265	3,0 %	302	2,9 %	159	2,7 %
Pirkanmaa	734	8,2 %	904	10,1 %	877	8,5 %	613	10,5 %
Pohjanmaa	352	3,9 %	365	4,1 %	400	3,9 %	255	4,4 %
Pohjois-Karjala	214	2,4 %	232	2,6 %	257	2,5 %	156	2,7 %
Pohjois-Pohjanmaa	864	9,6 %	792	8,8 %	1 023	10,0 %	530	9,1 %
Pohjois-Savo	340	3,8 %	393	4,4 %	410	4,0 %	247	4,2 %
Päijät-Häme	265	2,9 %	275	3,1 %	306	3,0 %	180	3,1 %
Satakunta	269	3,0 %	296	3,3 %	347	3,4 %	175	3,0 %
Uusimaa	3 184	35,4 %	2 899	32,3 %	3 423	33,3 %	1 906	32,6 %
Varsinais-Suomi	729	8,1 %	762	8,5 %	854	8,3 %	484	8,3 %

*Koulutuksen vertailu liitetaulukossa 3.

**Ei vertailutietoa käytettävissä.

..Esitetään ainoastaan yhteensä tulokset

Liitetaulukko 4b. Vastanneet ja vastaamattomat vanhemmat taustatekijöiden mukaan FinLapset 2020 -kyselyssä, vanhemmat yhteensä

	Kaikki vanhemmat			
	Vastaamattomat		Vastanneet	
	n	%	n	%
Kaikki	19256		14820	
Vanhemman ikä (ka, SD)	32,4	6,0	32,5	5,5
Alle 30-vuotias	6 247	32,4 %	4 305	29,0 %
30–39-vuotias	10 820	56,2 %	9 015	60,8 %
40-vuotias tai vanhempi	2 189	11,4 %	1 500	10,1 %
Vanhemman koulutus (vähintään 20-vuotias)*				
Peruskoulu tai vähemmän			665	4,5 %
Vähintään toisen asteen tutkinto			5 679	38,6 %
Ammattikorkeakoulu- tai alempi korkeakoulututkinto			4 524	30,7 %
Ylempi ammatti- tai korkeakoulututkinto			3 847	26,1 %
Lasten määrä**				
Vauva on perheen ainoa lapsi			6 978	47,4 %
Perheessä on vauvan lisäksi myös muita lapsia			7 735	52,6 %
Vanhemman syntymämaa				
Suomessa syntynyt	15 381	79,9 %	13 033	87,9 %
Muualla kuin Suomessa syntynyt	3 875	20,1 %	1 787	12,1 %
Vanhemman äidinkieli				
Suomi	14 524	75,4 %	12 247	82,6 %
Ruotsi	975	5,1 %	887	6,0 %
Venäjä	412	2,1 %	273	1,8 %
Viro	250	1,3 %	94	0,6 %
Somali	369	1,9 %	48	0,3 %
Arabia	362	1,9 %	159	1,1 %
Muut	2 364	12,3 %	1 112	7,5 %
Maakunta				
Ahvenanmaa	114	0,6 %	92	0,6 %
Etelä-Karjala	301	1,6 %	288	1,9 %
Etelä-Pohjanmaa	705	3,7 %	472	3,2 %
Etelä-Savo	324	1,7 %	238	1,6 %
Kainuu	213	1,1 %	146	1,0 %
Kanta-Häme	503	2,6 %	401	2,7 %
Keski-Pohjanmaa	309	1,6 %	230	1,6 %
Keski-Suomi	915	4,8 %	729	4,9 %
Kymenlaakso	470	2,4 %	336	2,3 %
Lappi	554	2,9 %	424	2,9 %
Pirkanmaa	1 611	8,4 %	1 517	10,2 %
Pohjanmaa	752	3,9 %	620	4,2 %
Pohjois-Karjala	471	2,4 %	388	2,6 %
Pohjois-Pohjanmaa	1 887	9,8 %	1 322	8,9 %
Pohjois-Savo	750	3,9 %	640	4,3 %
Päijät-Häme	571	3,0 %	455	3,1 %
Satakunta	616	3,2 %	471	3,2 %
Uusimaa	6 607	34,3 %	4 805	32,4 %
Varsinais-Suomi	1 583	8,2 %	1 246	8,4 %

*Koulutuksen vertailu liitetaulukossa 3.

**Ei vertailutietoa käytettävissä